

558
1969

საქართველოს კალი

ნოემბერი
№ 11 1969 წ.

უღმრესოების ოჯახი 1879 წელს

ლენინის ლეხი

3. ი. ლენინის დაბადების 100 წლისთავისათვის

13306

ამ ცოტა ხნის წინათ ვ. ი. ლენინის ცენტრალური მუზეუმის თბილისის ფილიალის სხვა მუშაკებთან ერთად ვიმოგზაურე ვოლგისპირეთში, მოსკოვისა და მოსკოვის გარეუბნებში მდებარე ლენინურ ადგილებში, დავთვალიერე ულიანოვსკის, კუბიშევის, სარატოვის, ყაზანის, ქ. გორკის, მოსკოვის ვ. ი. ლენინის მუზეუმი, ვ. ი. ლენინის კაბინეტი და ბნია კრემლში, ავარაკი ვორკაში, ვ. ი. ლენინის სალ-მუზეუმი ქ. პოდოლსკში.

იმ ადგილების ხილვა, რომლებიც დაკავშირებულია დიდი ლენინის სახელიან, კიდევ უფრო ახლოს გვაყვანს ულიანოვების სწორუბოვარი ოჯახის ყველა წევრს.

ვ. ი. ლენინს ორი ძმა და სამი და ჰყავდა. დები — ანა, ოლა და მარია ურთიერთში მისი ძალიან მეგობრულად იყვნენ გამწყობილნი. საერთოდ, ულიანოვების ოჯახში ყოველთვის მეგობდა ურთიერთობისათვის, ერთმანეთისადმი ზრუნვის ატმოსფერო.

ვ. ი. ლენინის დები უაღრესად ნიჭიერი, მამაცი და კეთილსინდისიერი ადამიანები იყვნენ. მათ შესახებ ბევრი დაწერილა და კვლავაც დაიწერება. ჩვენს მკითხველს ამ ადამიანების ცხოვრების მხოლოდ ზოგიერთ მხარეს ვაჯავნებთ.

ლენინის უმცროსი ძმის — დიმიტრის მოკვლეობები აღნიშნულია, რომ ოლა ილიას ასოლი იყო ვოლიდიას ყველაზე ახლომდელი და საუკეთესო მეგობარი. ოლა ასაკითაც უაღრესადმატი ვალდიას, მასზე მხოლოდ ერთი წლით იყო უმცროსი. 4 წლის ოლამ ვოლიდიასთან ერთად ისწავლა კითხვა. შემდეგ იგი პირდაპირ გიმნაზიის მეოთხე კლასში შევიდა და საუკეთესოდც სწავლობდა. ულიანოვსკი, ვ. ი. ლენინის სალ-მუზეუმი.

ში, უმცროსი ბავშვების — ოლას, დიმიტრისა და მარიას ოთახში, გამოფენილია წიგნები, რომლებიც ოლამ წარჩინებული სწავლისათვის მიიღო ჯილდოდ. აქვეა მისი ქების სიგელი, მის მიერ შესრულებული სასკოლო ნახატების ფოტომასალები და საშინაო დაგავლებათა ხელნაწერი. ოლას სასკოლო თხზულებებში მაღალი კულტურა და ღრმა ცოდნა ჩანს.

1887 წელს ოლამ ოქროს მედლით დაამთავრა სიმბერსკის ქალთა გიმნაზია. ფრიად ნიჭიერი გოგონა ფლობდა გერმანულ, ფრანგულ, ინგლისურ, შვედურ ენებს, კარგად ესმოდა მუსიკა.

გიმნაზიადამთავრებული ოლა ცხოვრების გზას ირჩევდა. მას ძალიან მოსწონდა მასწავლებლის პროფესია, განსაკუთრებული პატივისცემით ვაყრდობდა სახლში სკოლების მასწავლებლებს, რომელნიც, ოლას სიტყვებით რომ ვთქვათ, „ყოველდღე ხელბიან თავიანთი სისწავლეების და გარდა მუცნეერებისა, შეუძლიათ ცოცხალი სიცოცხლე უთხრან მათ“.

1887 წელს მეტად მძიმე იყო ულიანოვების ოჯახისათვის: ჯერ კიდევ ვერ გამოეკვლიათ ილია ნიკოლოზის ძე, რომ 1887 წლის მაისში სიკვდილით დასაჯეს უფროსი ვაჟი ალექსანდრე. მისი ამბავმა ძლიერ იმოქმედა ოლაზე. 16 წლისამ უკვე ზრდადასრულებულ ადამიანად იგრძნო თავი.

ვ. ი. ლენინის დედამ ოჯახი ყაზანში გადაიყვანა. ყაზანის უნივერსიტეტში განაგრძო სწავლა ვლადიმერ ულიანოვმა (მან 1887 წელს ოქროს მედლით დაამთავრა სიმბერსკის ვაჟთა გიმნაზია).

ყაზანში ოლა ბევრს მუშობდა ცოდნის გასაფართოებლად, კითხულობდა პროგრეს-

სულ მწერლობა თხზულებებს და პერიოდულ გაზეთებს, ველმოდიინედ სწავლობდა ლათინურს. 1890 წელს იგი პეტერბურგის ქალთა უმაღლესი სკოლებზე შევიდა.

პეტერბურგში ყრულის პერიოდში ოლდა დამპირბატული სტუდენტობის ცხოვრებით უსწრაფესად, გულმოდინედ ეცივებოდა მეცნიერების შესწავლას. იგი მტკიცე მოერსილუ-ბული იყო, როცა საქმე პირად კონსონირებ სპიტირბობის შევებებად, ყოველგვარი ცლილობა შემოშუბუტუნების ქერივი ღდვის მდგომარბობა, არ ერიდებოდა დამაშრებ სა-მუშაოთა მუხრუღებასაც. ოლდა დიდ ინტე-რესს იმუნდა საზოგადოებრივი ცხოვრებისად-მი. მოსკოვში, მარქსიზმ-ლენინიზმის ცენ-ტრალური ინსტიტუტში, იანხება ოლდის მიერ შედგენილი მარქსის „პოპიზალის“ I ტომის მესამე თავის კონსპექტიც.

1891 წელს პეტერბურგში გამოცემების ჩასაბარებლად ჩასული ვლადიმერ ილიის ძე ხსობდა დღადიდა დასთან საერთო საქონე-რებელში. ლენინის დედა მაშინ დიდდ წყუდა ეკოლიდას ჯანბრთელობაზე, ფიქრობდა, რომ ექსტერნად აბდენი საგნის ჩაბარება უძი-ლობა და დიდი შრომა დასჭირბდებოდა.

ოლდა წერილებით ამშუადებდა დედას. ერთ-ერთი წერილში იგი სწერდა: ვალოლია განხორციელბული კეთილგონიერება, გა-რიცხებს „ხუთებზე“ აბარებს და უძილო და-მეგობის გატარებაში აც სჭირბდება.

ამ პერიოდში ოლდა ავად გახდა ტიფით. ლენინმა დევეში გამოძიებას დედა, მაგრა ოლდის გადარჩენა შეუძლებელი შეეჩინა. 1891 წელს 8 მაისს მან დედისა და ძმის მკვლელებზე დალია წილი. ოლდის ვარდცეა-ლებს მტკიცე მისმედ განიცადა უფროსა იჯებაში.

ვლადიმერ ილიის ძის მეგობრობა უფროს დასთან ანისთან და უმცროსთან — მარია-ის მშობლად ნათესაურ სიყვარულსა და ურ-თიერობაბივისცეაზე რიდი იყო დადგუნე-ბული. ეს იყო მეგობრობა თანამაზრებობისა და თანამეცნიერობისა, სოციალისტის დიადი საქმისათვის თავდადებული ადამიანებისა.

ანა ილიას ასული ულიანოვა დაიბადა 1864 წელს ქ. ნიენი-ნოვგოროდში. იგი ული-ანოვეების ოჯახის პირველი შვილი იყო. მან 1880 წელს დაამთავრა საზმირის ქალ-თა გიმნაზია ვერცხლის დიდი მთლიანი და ორ წელიწადს მასწავლებლის თანამშრომელ მუშაობდა საქალაქო დანქნანო სკოლაში. 1883 წელს ანა მშასთან, ალექსანდრე მთის ერთად პეტერბურგის გაემგზავრა და შევიდა ქალთა უმაღლეს სკოლებზე. 1886 წელს მან მონაწილეობა მიიღო იმ პოლიტიკურ დე-მონსტრაციებში, რომელც პეტერბურგის სტუდენტობის დემოკრატიული გარდცეა-ლებმა 25 წლისთავის გამო მოაწყო.

1887 წელს IV კურსის სტუდენტია ანა ულიანოვა დაბატობრებს და 5 წლით გადა-სახლებს ვიანის გუბერნიის სოფელ კოჟუშ-კინოში პოლიციის ზედამხედველობის ქვეშ. ეს მოხდა მისი უფროსი ძმის ალექსანდრე ულიანოვის სიკვდილით დასჯის შემდეგ.

ანა გადასახლების წლებში ბევრს კითხუ-ლობდა, საუბრობდა ვლადიმერ ილიას ძმისთან,

რომელიც აგრეთვე 1887 წლის დეკემბერ-ში გადასახლებულ კოჟუშკინში. ანა ულიანოვა მტკიცე მარქსისტი გახდა.

1893 წლიდან ანა მოსკოვშია. აქედან იწყება მისი, როგორც პროფესიონალი რევოლუციონერის გზა.

ბოლშევიკი იტკუვეშელი ანა ულიანოვა გლზნარება ხალხის განთავისუფლების საქ-მის სასარგებლოდ უდიდეს რისკს ეწეოდა, ნ-რავი იყო დაბატობრებელი, ყოველთვის ევლადიდებოდა საქრუღებას. ვ. ი. ლენინის დაბატობრებს, რავგულარულად აწვდიდა კლა-დიმერ ილიას ძეს სპირობი ლიტერატურის და ცნობების ციხესა და გადასახლებაში.

ანა აქტიურად მონაწილეობდა „ისკრის“ შექმნას და ვაგონებლობაში, აწყობდა პარტი-ული ლიტერატურის, ბოლშევიკური გაზე-თების არავალკატორ ტრანსპორტირების რუ-სეთის სხვადასხვა ქალაქებში, თარგმნიდა გა-მონენილ რევოლუციონერთა წერილებს. 1909 წელს მოსკოვში მან ორგანიზაცია გა-კეთა ლენინის გენიალური ნაშრომის — „მეტრიალიზმი და ემპირიოკრიტიციზმი“ გამოცემაში.

ანა მუდუღუსთან — მარკ გლზნაროვთან ერთად უმუშაო იყო ლენინის ერთგული თან-მუშავე და თანამებრძოლი. იგი პეტროგრად-ში ტრიალებდა, ეწეოდა უდიდეს პარტიულ და რევოლუციურ საქმიანობას.

ანა ილიას ასული განსაკუთრებული ყუ-რადღებით ემცრობოდა ბავშვებს. ოქტომბ-რის სოციალისტური რევოლუციის გამარ-ჯვების შემდეგ დიდი მუშაობა ჩაბარია ბავ-შუთა და ციხის საქმეში. მის ბინაში მოსკოვ-ში, მანების ქუჩაზე იტრებიდებოდა ბავშვები. როგორც საკუთარ შვილს ისე ეყვარებოდა ანა მის მიერ აღზრდილ გირა ლზზგანებს, დიდ ყურადღებას აქცევდა მისშეღს ვიქ-ტორის, დედის მავიერობას აწვდიდა აღრე-გარდაცვლილ რევოლუციონერის ძენსა არ-მანდის შვილებს, ს. ელისაზოვის და სხვებს.

შემდეგ წლებში ანა ილიას ასული მარკ-სის მწიფენიზმის ინსტიტუტის მეცნიერ-მუშ-აკი იყო, აქტიურ მონაწილეობას იღებდა პრესის საქმიანობაში. მან შექმნა თანამე-ღობისათვის მტკიცე სპირობი მოაზრებათა კრებულთ ვ. ი. ლენინის შესახებ და დრმა მეცნიერული ნაშრომი — ალექსანდრე ილი-ას ძე ულიანოვი და 1887 წლის I მარტის საქმეზე განსაკუთრებით მწინველოვანი იყო ანა ილიას ასულის მონაწილეობა ვ. ი. ლენინის ტრეზმის გამოცემის საქმეში. იგი აქ-ტიურად ემსარებოდა ამხანაგებს ლენინის სახელ-მუშეობის მოწყობაში. ანა ილიას ასუ-ლი გარდაიცვალა 1953 წლის 19 ნოემბერს.

ვ. ი. ლენინის უმცროსი და მარია ილიას ასული 1878 წელს დაიბადა ქ. სიმბირსკში. იგი ულიანოვეების ყველაზე უმცროსი შვილი იყო. 1896 წელს მან ვიენაში დაამთავრა ქ. მოსკოვის და იქვე შევიდა ქალთა უმაღ-ლეს სკოლებზე.

შემდეგში მარია ილიას ასული ბრიუსელის უნივერსიტეტში ისმენდა ლექციებს. იგი ადრე ჩაება რევოლუციურ საქმიანობაში, მონაწილეობდა სტუდენტთა არალეგალურ

შეკრებებში. 1899 წელს მ. ულიანოვა დაბატობრებს და გადასახლებულ ნიენი-ნოვგოროდში. საბრძოლო იგი ნ-რავი ეწინა დამატობრებულ ცარიზმის პერიოდში, მაგრა მისი მტკიცე ცინიზსიყვად ვერ გატეხა დედნად და შევეწირ-ებებში. მარია ილიას ასული მუშაობდა გა-ზეთ „ისკრის“ რედაქციაში, ბოლშევიკური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის სახლ-ენიში, შემდეგ გაზეთებში — ემპერიოდის და აბოლშევიკის“ მუშაკი იყო.

1917 წლის იტებრებულში მარია ილიას ასული გაზეთ „არაფილს“ რედაქციის მდივანი იყო, შემდგომ, 1929 წლიდან — „არაფ-ილს“ სადავბაციო კოლეჯის წევრი. იგი დიდ ყურადღებით ეუძიებდა მუშაკობას და გულგებრობა მოჰმზიებდა საქმეს. დანქნა მ-ტკიცე მწინველოვანი მოგონებები ვ. ი. ლენინზე და შთამომავლობას დღუტევა აგრეთვე დედის — მარია ალექსანდრეს ასულის ბიოგრაფია. როგორც მისი უფროსი და ანა, იგიც დიდ მუშაობას ეწეოდა ბავშუთა შორის. პარტი-ის XIV კრებობამ მარია ილიას ასული ცენტრალური საკონტროლო კომისიის წევრად აირჩია.

1933 წლის 8 მარტი, ქალთა კომუნისტური ორგანიზაციის საქმეში თავდადებულ მუშაობისათვის, მარია ილიას ასული ლენინის ორდენით დაჯილდოვდა. 1935 წელს იგი არჩეული იქნა სახ. კავშირის ციხის წევრად.

მარია ილიას ასული იყო შრომისმოსიყვარე, მოტივბებული და თვადადებული მუშაკი, არ თავიუდებდა მტკიცე დავალებს მუხრუღების და სხვების უსწრაფედა მინდობა-ში დიდი თუ მცირე საქმის სიყვარულით. მარია ილიას ასული ყოველთვის ამხედრ-ებდა მოთმინებით განუზრატავდა მსაზრდე-ლებს: მშობლი შეგებობდა შრომითა და სწავლით არის შესაძლებელი დიდი მარტ-ბების მიღწევა, ცოდნის მწერავალბუზე ას-კვლა, რომ ბოლშევიკები უნდა იყვნენ მოტი-ვბებული, შრომისმოსიყვარე ადამიანები. მისი ბოლშევიკთა შეუღები გაღდებული აიო-ან თავიანთი მშობლების ცხოვრების გზას გაყვენური. იგი გარდაიცვალა 1937 წლის 12 აპრილს.

მარია ილიას ასული დავეტოვა ილიის რადღებში დღე დღისკარებით. იგი გავრშობდა დიდი იყო ავადმუშე ლენინთან, ყოველმხრივი ცლილობა გაეხანგრძლივებნა კოლეჯობის დიდი ზეღადის სიცილებში. ანა და მარია ულიანოვეს ვ. ი. ლენინის დიდიველი თანამებრძობები იყვნენ, მათი მიღწევაწეობა მწიფერად იყო დაკავშირბული დიდი ზეღადის მომეცეწებასთან, უღრესად თავდასხარით დაბატობრებს უწევდნენ მის ორ-განსაკუთლ და ლიტერატურულ საქმიანო-ბაში, სიცილებს დამარჯვებულ იბრძოდნენ. ვ. ი. ლენინის საქმის განმარჯვებისათვის. ამი-ტრბ შევიყვარა იხინი ხალხმა, ამიტომაც, რომ ასეთი პატივისცემათა და მღდობის გრძნო-ბით წარმოთქვამენ მათ სახელებს ჩვენს ქვე-ყანაში.

შედეგ რამიშვილი,

ანა ი. ლენინის ცენტრალური მუშე-უბის თბილისის ფილიალის ლექტი-ონ-ექსკურსიამბოლი.

ანა ულიანოვა-პლიჰაროვა

ოლა ულიანოვა

მარია ულიანოვა

გიორგი ლომისი

ვერდიის სამშობლოს

სულ ჩემი გულის მონაწურია,
რაც დაეწკარა ქალაღს ლექსები,
ვუმღერ სამშობლოს, კიდევ მწყურია
და მის სიყვარულს დავემწყვდები.

მშობელ მიწაში მიდგას ფესვები,
როგორც წყალში დგა წნორის ძირები.
სიცოცხლეს ვერვის დავესხები,
თუ სამშობლოსგან გავიწირები.

მარადი შუქით ბრწყინავლებს იგი,
მისი ნათელი დამოუვებია,
სიცოცხლე მისი მშვევების იქით,
ერთ ნაბიჯზედაც არ მდომებია.

აუღერდეს მისთვის პოეტის ენა
და ტკბილი სიტყვის გამართულობა;
ვით ღონიერი ნიაღვრის დენა, —
ჩემი თქმულობა, ლექსპართულობა.

დამდგარა ჩემი სიმღერის ჯგრი,
ეს ყვავილები მე დავავროვე;
მე ვარ სამშობლოს ჩუქურთმის მჭრელი,
ვარ ახალ ქართლის თანამეღროვე.

გულის ნათელი მე მიპოვია,
ქართლის დიდების მე ვარ მნახველი;
სამშობლო — ჩემი გულის ფეთქვია,
სამშობლო — ჩემი ლექსის სახელი.

ლ ე ლ ე

„57 დამარბეს ვორონეთთან. მიწა ნაცისტურნი იყო და ქვახავით მაგარი. იქ მწვანე ბალახი არ ირხეოდა. თოვლი იყო მხოლოდ, გასარკული თოვლი. არც ღღერატი ყვავილი ჩანდა ხადმე. ოხრად ეყარა თოვლი და არ ჩანდა ღღერატი ყვავილი“.

მოლდოვან პორპორტი

ნარკვევი

ქალს ნაღვლიანი და მკაცრი ნაკეთები აქვს. სოფელში ქალია.

35 წლის იყო, როცა ღი-მისს გადავიჩვია.

35 წლისა ჩაიცივა თაღ-ხი.

ეს მაშინ, როცა სამკუ-თხა ბარათი მოვიდა ფრონ-ტიდან

და 19 წლის ბიჭის გმი-რული საკვდლის ამბავი მოიტანა.

მაშინ გაუმკაცრდა ნაკე-თები და გაუჭარბარავდა თმები.

ორი წლის შემდეგ მეორე ვაჟიც დაიღუპა.

ის 18 წლის იყო... მთლად ნორჩი და მოუშუ-შებელი.

ვაჟები 18 და 19 წლი-სანი დარჩნენ მუდამ.

დღად კი ერთი საუკუნით მოხუცდა და სამუდამოდ დაივიწყა სიცოლი.

ეს ქალი გურიაში ცხოვ-რობს, სოფელ მაკვანეთში. კოლმუქრება. ახლა 65 წლისაა.

აქვს თეთრი თმები და უადრესად მეტყველი სვე-ლიანი თვალები.

კვდილზე სურათი ჰქი-ლია: დედა და ორი ბიჭი.

ეს სურათი 1939 წელსაა გადაღებული. მაშინ ნატა-ლია ბილიხიძე კოლმუქრ-

ნებოამ მოსკოვში გაავაზნა, სასოფლო-სამეურნეო გამო-ფენაზე.

ბიჭები — კოტე და კუ-კური ამაყობდნენ დღითი. წასვლის წინ გადაიღეს სუ-რათი. მაშინ ამ ქალმა იცო-და სიცოლი. სურათზე სათ-ნოდ იღიმიება დედა.

იციან ბიჭები.

ახლა ეს ფოტო ოჯახის წმიდააწმიდა რელიკვიია.

1941 წელს სკოლის მერ-ხიდან თავისი სურვილით წავიდა ფრონტზე კოტე. იბ-რძოდა კურკები, ორიოლში, ვორონეჟში.

მერე მოვიდა სამკუთხა ბარათი და ძაძა შეიკეა დედა.

ერთი წლის შემდეგ კუ-კური გახდა ჯარისკაცი.

იბრძოდა მოსკოვის დამ-ცველთა რიგებში.

იგი 1942 წლის სექტემ-ბერში წავიდა. 1943 წლის მაისში მოვიდა უკანასკნე-ლი ბარათი. ეს ბარათიც ოჯახის რელიკვიიაა.

„დედა! ახლა აღუჩები ყვეიან ჩვენს ეზოში. კო-ინდარი ცვრიანაა დილით დანამული. თეთრი, თეთრი ყვავილებია ჩვენს ეზოში და მწვანე ბალახი. მენატრება, დედა, სახლი, ღვემ, ბო-ჩილა.“

ჩვენ ვიბრძვით. სადაა რომანტიკის დრო! არ ვი-ცოდია და ვისწავლე სიძულ-ვილი.

ნეტავ, ბერლინამდე ჩავ-ყვები?“

ეს პოეტური სულის ბი-ჭიც დედა, უზარლოდ, ბრძოლის დროს, როგორც ათასობით უცნობი ჯარის-კაცი.

დედას შემორჩა სურათი, ორი წერილი, ძაძა და თეთ-რზე თეთრი თმები.

კოტესაგან შეილიშვილი დარჩა, პატარა გოგონა.

გოგონას დედამ ვვლარ აიტანა დარდი და მალე გარდაიცვალა.

გაკაცდა ნატალია ბილი-ხიძე.

შრომობდა, ზურგში იბრ-ძოდა. ამიტომ დააჯილდო-ეს მედლით „მამაცობისათ-ვის“.

სიკეთისა და სიმართლის რწმენით გაზარდა შეილი-შვილი.

„მე ვარ ლეიტენანტი ფიშერი, 25 წლის ყმაწ-ვილი. 57 მილიონი წლით დაბერებული. ვორონეჟის წლებით დამთიმებული. დე-დათაა წლებით გატეხილი. 57-მილიონიანი ქუჩის წლებით, ვორონეჟის წლე-ბით...“

ასე მიმიმედ განივდა ომი ახალგაზრდა გერმანულმა მწერალმა ვოლფგანგ ბო-რპერტმა. ეს იმიტომ, რომ საკუთარ მხრებზე იტვირთა ერის დანაშაული.

ამ ჭაბუკს შეველო ეფიქ-რა ცისფერი ყვავილზე, ისე როგორც ორი უზარლო სოფელი ბიჭი ფიქრობდა აყვავებულ აღუჩენზე და მწვანე ბალახზე.

ვოლფგანგ ბორპერტი 57 მილიონი წლით დააბერა პიტლერელთა დანაშაულმა.

ორი უზარლო სოფელი ბიჭი კი ჭაბუკები დარჩნენ მარად, რადგან ისინი სამ-შობლოსთვის იბრძოდნენ.

ეს ანუშეგებს დედას.

თმათერთი ქალი კეთი-ნებს, როცა მღერიან უცნობ ჯარისკაცზე.

წლები ვერ შევლის ტკი-ვილის.

ნურასობეს განმეორდება ხიროსიძა და ოსენციმი.

ნუ იქნება ვიეტნამი ცე-ცხლის ალში გახვეული. ეს იმიტომ, რომ სიცოლი არ დაივიწყდეთ დევნებს და არ დაბერდნენ ჭაბუკები, რომელთაც აქვთ ცისფერი ყვა-ვილის რწმენა.

ს მ ლ გ ე უ რ ნ ე ქ ე ლ ო ე ს ა ს ა ე თ ი ლ დ ე ლ ე მ დ

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს სესიამ 1964 წლის 15 ივლისს მიიღო კანონი კოლმურერნიების წევრთათვის პენსიებისა და დახმარების დანიშნვის შესახებ. ამ დიდმნიშვნელოვანი საქარონმდებელი დოკუმენტის დღეაპირა ის არის, რომ კოლმურერნიების წევრს ჰქონდეს უზარუნველი სიბერე, მოხუცებულობის პერიოდში მომკაც ათვის პატრიასნი შრომის ნაყოფი.

სსრ კავშირის მინისტროს საბჭომ, უმაღლესი საბჭოს სესიის მიერ მიღებული კანონის საფუძველზე, 1964 წლის 17 ოქტომბრის № 859 დადგენილებით დაამტკიცა დებულება კოლმურერნიების წევრებისათვის პენსიების დანიშვნისა და გაცემის წესის შესახებ.

აღნიშნული კანონი თვალისწინებდა მოხუცებულობის პენსიის დანიშვნას მამაკაცებისათვის 65 წლის ასაკში, 25 წლის შრომის სტაჟით, ხოლო ქალებისათვის — 60 წლის ასაკში, 20 წლის სტაჟით. სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმმა თავისი 1967 წლის 26 სექტემბრის ბრძანებულებით ცვლილება შეიტანა ზემოაღნიშნულ კანონში და კოლმურერნიების წევრებისათვის პენსიის დანიშნვის პირობები ასაკისა და შრომის სტაჟის მიხედვით სრულად გაუთანაბრა იმ პირობებს, რომლებიც დაწესებულია სწარმო-დაწესებულუბეში მომუშავე მუშებისა და მოსამსახურეებისათვის.

1968 წლის 1 იანვრიდან კოლმურერნიების წევრ მამაკაცებს პენსიები ენიშნებათ 80 წლის ასაკიდან, მუშაობის არანაკლებ 25 წლის სტაჟით, ხოლო კოლმურერნიების წევრ ქალებს — 65 წლიდან, მუშაობის არანაკლებ 20 წლის სტაჟით.

კოლმურერნიების წევრებისათვის პენსიების დანიშვნისა და გაცემის წესის დებულებები გათვალისწინებულია შედეგაირი წესით პენსიის დანიშნვა ქალებისათვის, რომელთაც შობებს ან მეტი შვილი და აღზარდეს ისინი 8 წლის ასაკამდე; მათ, დანარჩენ ქალებთან შედარებით, პენსია ენიშნებათ 5 წლით ადრე და 5 წლით ნაკლები სამუშაო სტაჟით, ე. ი. 50 წლის ასაკში, 15 წლის შრომის სტაჟით.

იმისათვის, რომ კოლმურერნიების წევრს არ მოუღდეს ზედმეტი დროისა და სახსრების დახარჯვა პენსიის დასანიშნავად მიმართვისა და სპირობის საბუთების შეტანების პერიოდში, მას შეუძლია პენსიის დანიშვნის უზარუნველ განცხადებით მიმართოს არა სოციალური უზარუნველყოფის განყოფილებას, რომელიც რაიონულ ცენტრში მდებარეობს და საკმაო მანძილით არის მოშორებული სოფლებიდან, არამედ, უშუალოდ — კოლმურერნიების განყოფილებას. გაგეგობა და კოლმურერნიების წევრთა სოციალური უზარუნველყოფის საკოლმურერნი საბჭო აფორმებებს სპირობის საბუთებს და თავიდან წარდგენასათვის ერთად უტარუნვენ პენსიებისა და დახმარებების დანიშნულ კომისიას.

კოლმურერნიების წევრებისათვის პენსიების ოდენობის განსაზღვრა წარმოებს საშუალო თვიური გამომუშავებიდან. ეს კი გამოთვლილია იმ ათი წლის ერთ-ერთი ხუთი წლის გამომუშავებიდან, რაც გავიდა პენსიის დასანიშნავად მიმართვის წლებად.

თუ კოლმურერნიების წევრმა ქალმა, რომელსაც დანიშნული აქვს საკოლმურერნი პენსია, პენსიის დანიშვნის შემდეგ განაგრძო მუშაობა და გამოიმუშავა მეტი, ვიდრე მას პენსიის დანიშნავდ ჰქონდა, 2 კალენდარული წლის მუშა-

ობის შემდეგ უღლება აქვს მიმართოს სოციალური უზარუნველყოფის განყოფილებას და მოიხოვოს პენსიის გადანაგარიშება ამ უფრო მაღალ გამომუშავების მიხედვით.

აღნიშნული პენსიის მისაღებად პენსიონერს კი არ უნდება მისვლა სოციალური უზარუნველყოფის განყოფილებაში, არამედ პენსია სახლში მიიქვს მისთან ფოსტის დამტარებელს. თუ პენსიონერ კოლმურერნი აქვს შრომის უნარი და განაგრძობს მუშაობას კოლმურერნიობა ან სოფლის მეურნიების სახელმწიფო საწარმოში, მას ეძლევა ხელფასიც და კუთვნილი პენსიაც მიიღოს ოდენობით.

იგივე კანონის თანახმად 1965 წლის 1 იანვრიდან კოლმურერნიების წევრ ქალებს ორსულობისა და მშობიარობის გამო ეძლევათ უფებულება 56 დღე მშობიარობამდე და 56 დღე მშობიარობის შემდეგ. თუ მშობიარობა იყო არანორმალური, ან დიდამ შვა ირი ან მეტი ბავშვი, კოლმურერნიობის წევრ ქალს ეძლევა მშობიარობის შემდგომი უფებულება 70 დღის ხანგრძლივობით.

აღსანიშნავია, რომ ეს უფებულება ფასინია, ე. ი. უფებულებაში ყოფნის დროს კოლმურერნიების წევრ ქალს ეძლევა დახმარება ორსულობისა და მშობიარობის გამო. ეს დახმარება მთლიან გამომუშავების ოდენობით ეძლევათ უფებულებაში მყოფ ამ კოლმურერნი ქალებსაც, რომელთაც აქვთ მუშაობის სტაჟი არანაკლებ 1 წლისა, არანა ყოფილი პარტიანები ან საპარული ომის ინვალიდები, ორდენისმცხობი, ნოვატორები ან საკოლმურერნი წარმართვის მოწინავენი. დაწარჩენ კოლმურერნი ქალებს ეძლევათ დახმარება მთლიან გამომუშავების 2/3 ოდენობით.

კოლმურერნი ქალებისათვის დახმარების დასანიშნავი საბუთების მიღებისა და გაცემას 1969 წლის 1 ივლისამდე აწარმოებდა სოციალური უზარუნველყოფის განყოფილება. იმისათვის, რომ კოლმურერნიების წევრ ქალებს გაუადვილდეთ ამ დახმარების მიღება, საბუთების მიღება და გაცემა 1969 წლის 1 ივლისიდან დაევალით კოლმურერნიების განყოფილებას.

თუ ამ დადგენილების მიღებამდე კოლმურერნიების წევრ ქალებს ორსულობისა და მშობიარობის გამო დახმარების მისაღებად რაიონულ ცენტრში — სოციალური უზარუნველყოფის განყოფილებაში მისვლა უღებოდათ სულ ცოტა ორჯერ მაინც, რაც ირსულობის და მუშეთა ბავშვის პატრინისათვის დიდ სინდრეს წარმოადგენდა, ხშირად იწვევდა მიმართვის ვადების დარღვევას და ზოგჯერ დახმარების მიღების უფლებების დაკარგვას, ახლა იგი ამ დახმარების მისაღებად უშუალოდ კოლმურერნიების განყოფილებაში შეიძინეს შრომისუნარისაღებულობის ფურცელს და დახმარების გაცემა მოხდება უშუალოდ კოლმურერნიობიდან.

ეს კიდევ ერთი ნათელი მაგალითია იმისა, თუ რაოდენ ღიფი ყურადღება ექცევა ჩვენს ქვეყანაში დედასა და ბავშვზე ზრუნვას, ჩვენი სახელმწიფო ყველაფერს აკეთებს იმისათვის, რომ შემსუბუქდეს დღის შრომა, ყოველმხრივ შეეწყოს ხელი კოლმურერნი ქალებს — აღზარდონ ჩანსალი, პატრიონი და შრომისმოყვარე შვილები.

ილენა ჩოფიაშვილი,

საქართველოს სსრ სოციალური უზარუნველყოფის მინისტრის მოადგილე

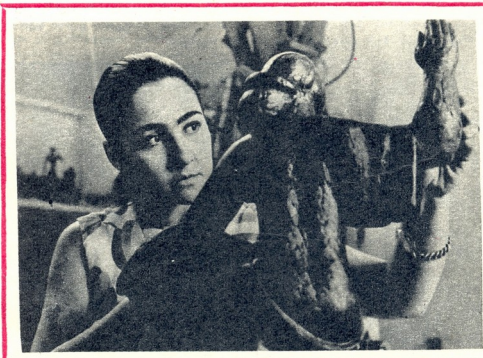
ლალი მიქავეა ნიჭიერ ბავშვთა მუსიკალური ანსამბლის აღზრდილია. 1968 წელს დაამთავრა კონსერვატორიის საფორტეპიანო კლასი. იგი კონცერტებს მართავს მოსკოვში, ლენინგრადში, კიევიში, საქართველოს სხვადასხვა ქალაქებში. მრავალფეროვანა მისი სამშემსრულებლო პროგრამა, მაგრამ განსაკუთრებით უფვარს ბავშვთა შორის. ამჟამად ლალი პიანისტთა საკავშირო კონკურსში მონაწილეობის საპიკის ემზადება.

ციკლა ღვინიაშვილი საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ბოტანიკის ინსტიტუტის უმცროსი მეცნიერ მუშაკია. მან ასპირანტურაში უოფინას დიპლომით დაამთავრა. იგი გაწევრიანებულია მეცნიერების აკადემიის „ლაშქარას“ სახეობების შესწავლა. ადრე „ლაშქარას“ ექვსი სახეობა იყო ცნობილი. ციკლამ მეშვიდე სახეობა აღმოაჩინა. ამის შესახებ აღინიშნა ელინბურგის ბოტანიკის ინსტიტუტის შრომებში. იმ მუშაობაზე ითვლება თაბაშირის შემცველად შედიცინაში. ძველად სვანეთის მკვიდრნი „ლაშქარას“ იყენებდნენ ძვლის მოტეხილობის განსაკურნავად. ციკლამ გაარკვევა სამეცნიერო მუშაობა და დაიცვა სადისერტაციო შრომა „ლაშქარას“ სახეობების შესახებ. ციკლას მომავალი მუშაობა „ლაშქარას“ სამკურნალო გამოყენებას ითვალისწინებს.

მაკა მახარაძემ თბილისის ქორეოგრაფიული სასწავლებელი დაამთავრა. მას დიდი ამაგი დასწო მისმა აღმზრდელმა ვერა წიგნაძემ. 1968 წლიდან მაკა ზ. ფაღლიაშვილის სახელობის თბილისის ოპერისა და ბალეტის სახელმწიფო აკადემიური თეატრის დასის წევრია და უკვე მოხიბლა მაყურებელი, წარმატებით გამოდის მინკუის „ლონკონტოში“, რიმსკი-კორსაკოვის „ესპანურ კაპრიზოში“ სოფენ „კომენდინანტებში“, გლინკას „რუსლან და ლულუმლაში“, ორატის „გორდაში“.

ახალგაზრდობა შრომობს, იღწვის, იბარჯვებს...

ლაშქარა ქველიძე თბილისის სამხატვრო აკადემიაში მინის დამუშავების კათედრაზე მუშაობს. მან ლენინგრადში, მუზინას სახელობის ინსტიტუტში მიიღო კვალიფიკაცია. იგი გატაცებულია გრაფიკით და ქანდაკებითაც. მის მიერ შექმნილი ნაერთისფერი ბაზალტის ქაღის ტორსი ზღვის პირას დგას ბიჭვინთაში. მალე შეიქმნება ხორცის რამოდენიმე ჩანაფორტი, — ბრინჯაოს ქანდაკება „მუზა“ და ცხრა მხა ზერხეულობის ძეგლი.

ლილია ყიფიანი 18 წლისა იყო, როცა პირველად ეწაიარა კინოსახიობის რთულ პროფესიას. მასუბრებელმა შეიფარა იგი ლანა ლოლობერიძის ფილმში — „ივე ვხედავ მზეს“ ხატის როლის განსახიერებო. შემდეგ ლილია ვნახეთ თამაშ მელია-ვას „ლონდონში“, სატელევიზიო ფილმში „ფანჯარა“, რეჟო ჩხეიძის „ღამილის ბიჭებში“.

ახლა ლილია 22 წლისაა. იგი თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ბიოლოგიის ფაკულტეტის IV კურსის სტუდენტია. მისი მუშაობა კინოში კი გრძელდება. ლილია ახაშიძის, შოთა მანანაძის და გიორგი ხუ-ნაშვილის სცენარის მიხედვით იქმნება ფილმში „მეწყერი“. მასში მასუბრებელი კვლავ ითვლება ლილია ყიფიანს. ფილმის რეჟისორები არიან შოთა და ნოდარ მანაგაძეები.

სულკო უღრენტაა შექმნა სცენარი „სინათლე ჩვენი ფანჯრებში“. ამ სცენარის მიხედვით ფილმს იღებს რეჟისორი უარამან მგელაძე. ლილია ყიფიანი იმ ფილმშიც მონაწილეობს.

საქართველო

დავით ასკარაძე

ციალა ჩინჩალაძე მეტატოლოგიისა და სისხლის გადასხმის ინსტიტუტის თანამშრომელია. სამედიცინო ინსტიტუტის დამთავრების შემდეგ ექიმად იმუშავა ახმეტაში. 1987 წელს დაიცვა მედიცინის მეცნიერებათა კანდიდატის ხარისხი თემაზე „ციტოქიმიური ცვლილებები სისხლში ავთვისებიანი დაავადების დროს“. ღღეს იგი აღრმავებს მუშაობას იმავე საკითხზე. მიმდინარე წლის აგვისტოში ციალა მონაწილეობდა მოსკოვში გაპართულ ტრანსფუზიოლოგთა XII მსოფლიო კონგრესის მუშაობაში.

მოიხარება

გულნაზი გეგეაშ საშუალო სკოლა დამთავრა, კომკავშირული საჯაროთა უფროსის რაიონის სოფელ რუხის კოლმეურნეობა საქართველოში“ მოვიდა და მალე მოწინავე მკრეფავის სახელი მოიხვეტა. წელს მას გეგეით 2 ტონა ჩაი უნდა მოეკრეფა. გულნაზი გეგეა თითქმის ორმაგად შეასრულა.

მუსრუტებმა დაიღრმავა და მატარებელი გაიქრდა.

პატარა ბაქანი ერთბაშად აქოთქოთდა, აღდგო და მატარებელი რომ დაიძრა, ისე ერთბაშად დატყრა, თითქმის ბაქანი ცეცხლზე შედგმული მღუღარაიანი ქვაბუნა ყოფილიყო და ვინმეს ცეცხლი გამოენელებინოს.

რუსმაზარაინმა კაცმა საბილეთო საღაროს გვერდითი ონკანი შენიშნა და იქით გასწია; პირი ნაუცბათეველ დაიბანა, ხელსახოცით შეიმშრალა და პაპაროსს მოეკიდა. რომ მოიხებდა, ბაქანზე აღრაიანი იყო.

„ჩაბსვლის უმალ უნდა შევიცნა“, — გაიფიქრა. კიბე ჩაიარა და გზაზე გავიდა, აღარც იქ ჩანდა ვინმე, კაცმა დაინახა, რომ მოსახვევს იქით ყვარჯნიანი ბოლო მგზავრიც მივიტარა.

„არა, მაშინვე უნდა გამეგო“, — გაიფიქრა და მოზრდილი ზურგანთა, ხელით რომ მიჰქონდა, მზარეუ წამოიკიდა.

მილიოდა და მწვანე ლბებებს იქით სახლებს ათვლიდებდა. მათი მტეტი წილი სის

დაბალ ბოძებზე იდგა, ზოგი კრამიტი იყო დაზურუნდა, აქაიჭ ყვებიანი მონიდა, ზოგი თუ როგორ მოხერხებინა ბატონს, ისლით თუ ფეხალით გადაესხრა.

კაცმა მოსახვეს მიატანა, ცოტაც ვიარა და ზნის გასაყარზე გავიდა.

„აქ კი ვიციოხა?“, — გაიფიქრა. გამწვლეს დღეოლა, შებრუნდა და უსალოესი სახლის ბუხრის საკეპრის შევალე თვალს.

„უცალი ხელის აწმუნელია, — შენიშნა. — ნაშენის და აგურის ფერზე ეტეობა, ომის დროს ააშენებინა. რაღაც 3-4 წელიწადში კი საყვლი არ უნდა შემოტრდეს საკეპრის“.

— დილა მშვიდობისა, ბატონო! — შემოესმა კაცს და შემობრუნდა.

შორიალის ჩაბალანინ ბერეკაცი იდგა. ბერეკაცს მსახივრი ჩეჭებები და მახარა ეცეკა, მახარა დიდი ქვირინა მიხეცეს და სახელები შიგ შეეცეკა.

კაცმა სალაღო დაუბრუნა მოხუცს.

— აქურთი არ უნდა ბრძანდებოდეთ. — დიას, ზემო იმერეთიდან ვახაშვართ. — ესიბი სტუშარი ბრძანდებით. აქურთის თუ...

— აქურთი... — დათიყო ცალხელასი.

— დათიოსი, — ბერეკაცი მოილაშა და ნერწყვი გადაეღება. — ამხანაგი იქნებოდით მისი ვაჟის, სამამარაშ მოდახარო აღბით. დღესო, ბატონო, საწყალი დათიოსი ოჯახი, ისე იქ პიტლერი მამაშავებდა, სოფლის მამაშავიერი... — მოხუცმა წყველა-კრულვა რომ დაამთავრა, კაცმა თითქმის თავისთვის თქვა:

— ჰო?! — მოხუცს არ შეუნიშნავს, როგორ გაეცინა კაცს სახე.

— კი ამხანაგები იქნებოდით, — თქვა მოხუცმა, — ამირანი ვის არ უამაშავებდა, სოფლის თვალთ იყო, ბატონო, თვალთ, თვალთ და ტანი არ შერჩნეს ომის მომენტს. წამობრძანდით, ბატონო, წამობრძანდით.

კაცს არ უყურონია, ზურგანთა წამოიკიდა. მოხუცი გაუთავებულად წყველდა პიტლურს და ომს. კაცი ჩათვრებულა მიყვებოდა მას.

ფიქრებმა შორს გაიტაცეს. 1942 წლის სექსიანი ზამთარი. კუბრივით შავ ღამეს ქვეშეების გრიალი და ტყვიების ზუსტუნო უნდადა. ოცეულად ხილ და ავლ. პირველსავე იერიშზე დავა. მერე ტყემი ვამოხრდა, დილის ბინდ-მუღლი იყო, პირადად შეჩერებულად ცას და გაუცვირდა, რომ ასე პირადად მიიღობდა. მერე მისვდა, რომ ვიღაცას ზურგზე აკიდებული მიყავდა. შერისა, ტყვიებისავე კენესა დაცდა, სეთა კენწერობი და გაჩრდა. მერე თოვლზე დაუშვეს.

— ქართველი ხარ, ბიჭო? — კითხვის.

მამაღდე და შეშლილი რამდენჯერმე სენიდა ეს შეკითხვა და ვულეო ძალუმაღ აჩქარებდა, მაგრამ მამინებლი სულ სხვა იყო, ახლაც კი საამოუნების ვრუნტელს ჰკვირს იმ ხნის გახსენება.

— მე კი შეშამნი, ძმაო, — იცინოდა მის ვეკრდით დაბრლი ჯეშუბი ჰბაუკი. — მარჯოს ცემის ცარდა სიცოცხლის ნიშანწყვლი არ გქონდა.

— რა შეირს? — კითხა ჰბაუკს და წამოვლია სცადა, თუშეკა მარჯვენა მხარის ისერი ტყვილი ივრინა, ვვლარ შექცა. — მარჯვენა დავარგე ხომ? — წამოიფიქრა.

— გავიღის, — იმედიანად თქვა ჰბაუკმა, — დამშვიდდი და გაგიღის. — ჰბაუკმა სახელდახლოდ ვახადა და მარჯვენა ბეჭი და ხელი შეუხვია.

— ალაღებელზე წაგაწყვდი! — თქვა ჰბაუკმა.

— ეჰ, მარჯვენა არ ყოფილიყო მინც.

— ნუ გეშინია, კაცო, სამაგისონ ბატონის, ისე, მამაქმნი ცალხელა, მაგრამ პირველი კაცი სოფელში.

გასაოცრად იმედინი სიტყვა ჰქონდა ჰბაუკს.

— მებუხრე ვარ მე. ცალი ხელით რა ბუხრის ავაშენებ.

— სწოთად მასტო კაცს ვებუტე, — გაიცინა ჰბაუკმა, — სახლი დამოთავრებელი დავტოვე, მოვრჩებით თუ არა ამ ომს, მეწეო და თუ გინდა, ცალი ხელით ამიშენე, არ დავიწუნებ ნახელავს. ისე კი, სამაგისონ არაფერი არ გვირის.

ერთბაშად ბტრის თვითშფრინავეთ დავაცხრნე ტყეს. ჰბაუკი საღვაც დამაზადა. მერე ორ ფოთლარბილიან ერთბაშე შეხრნდა და ტვის პირზე მდგომ, ფოთლებით შენიღბულ მანქანისავე წაიფანეს.

— ასე, როგორც ვითხარი: ომს რომ დავითავრებთ, მესტუმრე სოფელში. სახიერ ჰქვია, დათიყო ცალხელა იყოხი, — ტყეტყე მთავალი მანქანის ხრიალში ძლივს გაივინა ჰბაუკის სიტყვებში.

ისევე ფრინტს რომ დაუბრუნდა, კარბატემში შიკვალად ემება, ვერსად გადმოვირია. თეთონ კარბატემში დამაშთიდა ომე...

„ამირანი რქმეფია, ამირანი“.

— ისე ლომივით ბიჭი კი იყო, დღეზარელო, მოყვლებოდა ადამიანისათვის, — თქვა მოხუცმა.

— შემპირიბად, ბატონო, — ფიქრებიდან გაიწრდა კაცი.

— იმ ძელებში ბუნჯეთან მოცუს, ზედ რაინსტაგის კიბებზე. თქვენ იქ იყავით, უკვი გეცოდინებოდა.

— არაფერი ვიცი, ბიძია. ორმოცდაორში დავცოდივით ვრთმანეს.

ცრემლი ვერ დავფარა და ზურგანთიანი მხარე შექმნია: „ამ ქაშაჩაქუჩებს რალს მოვითარეველი“...

— ეჰ, ბედი უნდა, ბიძია, ყველაფერს, — ამოიხრა მოხუცმა, — ერთადერთი ბიჭი კი დარჩა მისგან მამამისის. იგია ახლა საწყალი დათიოსი თვალისჩინი და გულის იმედი.

„ბიჭო დარჩინა“, — იმელს ჩაქვდა მე-ბუხრე და ზურგანთიანი მხარე ისევ შექმნია.

მოხუცი ერთ-ერთ ჰომოკრათან შედგა.

— თუ არ შეგაწუხებთ, ჯერ ჩემსას შევუხვივით, ბიძია, ნემი საშუალო ბიჭის გიბულა იყო ამირანი, გაუხარავდა, სახლშია, წვეს, სულსტად დამბირუნდა იმინდ.

— არა, არა, — უთხრა მეხუბრემ, — ჯერ ბატონი დათიყო მინდა ენახო.

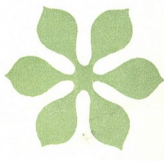

უჩაქაი

ალისფერ ფოთლებს, მშით დამიწერ ფოთლებს კეთილი ქარი ახვეტავს, წყაროს უხეში აფენს და მერე, როგორც პატარა ნავებს, თავს წამოადგამს უსილვაც აფრებს. და არწვეს ქარი აღდრისით ფოთლებს, და სივრცეში წვანად ფოთლები.

უხეშირე წყას მწვედი თვალდებს. საკვადრადიფერი ჩამოდის დამბლა და უერთდება ალისფერ ფოთლებს. და არის ფერთა ათასფრად დამბლა. ქარი კვლავ ფოთლებს წყაროში აფენს, ფოთლები წყაროს წვეთებს არწვევს, ქელები ჰგვანან ჩინისფერ დაფებს.

ნიღბილები წურენ უცხო წარწერებს. ქარი კი დაჰქრის, კეთილი ქარი, და არის იგი საცოცრად თბილი, ვით ალისფერი ფოთლების ფერი და ფერი მზისა.

მისი წყაღი

დიდი სქა-ბაისის, აწონ-ღაწონის, გაკითხვა-გამოკითხვის შემდეგ მთაში გაზრდილი გოგონა გულანაბადს ბიკრებს და ქალაქს მოაზურებს ცნებებს, იტყვება, იდარდობა, მაგრამ მაინც ბარისაკენ მოუწევს გული. ბილიკს დაუყვება, ჯერ ასე ვიწრო-ვიწრო-ზე ივლის, მერე ბილიკი საურბეს შეუერთდება, საურბემ — გატაკილის, რომელსაც ქალაქისაკენ უწინა პირი.

ქალაქი დიდია, იმდენად დიდი, რომ პირველად მეგუფრიც სჭირდება უცხოლ ჩამოსულს, გამყოლ-გამომყოლი, დამპყვალაინებული.

აკი ქალაქი „უხმობდა“, მაინც იმდენად დიდობდა.

...ჯამორის დიდ ღამებში ცვალობრდინა ღობეს რომ დათოვდა და ხინკალს ჩაპურადენდ მონასარშვად, დედა საჩერელს მიუქნებოდა, გოგო თითისტარს დატრიალებდა და მერე დაქოვდნენ პაქიებებს, ტანისამოსს, ხელსამოსს, მანიღლებს. შეტევული იყო ამ საქმეს და როდესაც ფასანაურის შემოხვევით ჩასულმა შორეულმა ნათესავმა თბილისის მუღ-კაშვილის კომინატის შესახებ უახში, ნატალიას მოსწებდა აღარ მისცა უხე ცხოვრებაზე ფიქრმა.

ასე მოხდა იგი დიდ კომინატში. თავისი გულწრფელობით, პირდაპირობით თანამოსაქმეთა გულში იმთავითვე მოინადირა. პირველადვე, როცა ნატალია ოსტატ მკაცრად ხისფიქროვებს მიხარებს მონაწილე, თანატოლებმა უმჯობე შეითვისეს და დაიმეგობრეს.

როცა სამშრომლო უფროსმა დაწვა მანდლო და გზა დაულოცა, ნატალია კომინატის

დიდ ოქანში უკვე შინაურად თვლიდა თავს და ამის გამო დიდი პასუხისმგებლობითაც შეხვდა დავალებას. საქმის დიდ ერთგულობაში რვა წელიწადი გავიდა.

მეცხრე წელია ქალშეილი კომინატში ართავს, ართავს ერთგულად, გამორჩეული მუყაობითა და ბარისხანობით, და სხვა არც არა უნდა რა, არც არას მოიხიბოს, თუ დაუფასებენ, დამიორცხებენ, გაიხარებენ... პატროსანი ადამიანის სიმშვიდით ცხოვრობს და იხდის თავის ვალს. სასახელო საქმეების წყალობით მრავალჯერ გამზდარა ქების ღირსი. მრავალჯერ მიუღია სიგელი და ქილო. სამქაროს უფროსს ზაქარი ისაკაძეს, ცვლის უფროსს ნორა ჩანელიძეს მოსწონთ ეს ხელმარჯვე და პატროსანი ქალშეილი, უჩვეულოდ უპრეტენზიო, მეგობრებისათვის კი თვავამოდებულ, ხალისიანი და საინფილო.

ამ ცოტა ხნის წინ ნატალია კავთარაძის სახელი რესპუბლიკის ფარგლებსაც გაცდა — ფიქარია დღეს გამართულ კონკურსში ნატალია პირველთა შორის პირველი გამოვიდა და ქალშეილმა საკავშირო შეფასება — „საუცუესო მრთველის“ სახელი დანიხა ხურა. იგი კომუნისტური შრომის დამკვირელოცაა და უყოფილოურ გეგმას 120-180 პროცენტით ასრულებს.

კომუნისტური შრომის ბრიგადაში, რომელსაც მოწინავე ქვეოსტატ კარლო ოკიანშვილი მეთაურობს, სახეარჯ მეტი ქალაქ ოსტრომოს სედის კომინატის მქოველის მართამ პლდტრებს მიმდევარია. მათ გაუთქვებს ბრიგადის სახელი, მაგრამ ნატალიას მაინც განსაუკურებელი წვლილი მიუძღვის,

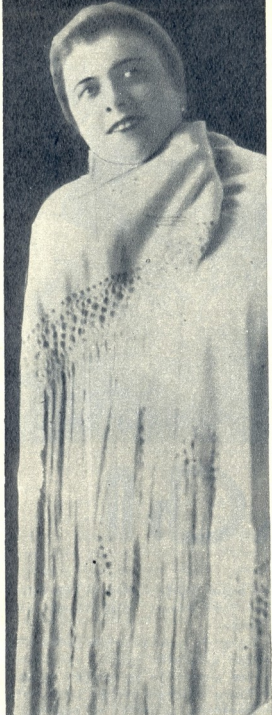
მან დიდად გაუსწრო დროს — 1988 საწარმოო წელი მისთვის უკვე ასრული დამთავრდა.

ნატალიაზე ბევრს გაიგონებო კომინატში. ვრცელ დერფანში ყველას თვალისაწვდომად გაუმართავ ვიდეორთქლი სტენდი, რომელზე სახელდოვან უზარლო ქალშეილზე მოკეთებობს, გვაცნობს იმ რეკორდებს, რითაც აღტაცებაში მოიყვანა თავისი კოლექტივი მიუღ სამჭოთა კავშირში.

საკავშირო ნორმატივით დადგენილი 40 წამის ნაცვლად ფილიანი კოვის მოშადეხას ნატალია 22 წამს უნდება, ძაუის გაყვების ლეკვიდაცის 7 წამის ნაცვლად 2, 8 წამში ასწრებს, ზოლო ფილიანი ხევის შეცვლას 81-ის ნაცვლად — 16,7 წამში, შეესტელოდ მასრებელებების მოხსნაში თითქმის დადგენილზე ნახევარ დროს ანღიმებს (845-ის ნაცვლად 196 წამში)...

შრომის მოწინავე მეთოდების დანერგვისა და ახალბედა მუშების მოშადეხის მიხონი ნატალია კავთარაძის სამუშაო ილთობი ფოტოკომპიუტერზე აღებუქდეს და ააწერა რეს კიდევ უყოფილვე ეს თავმოყროლია იმე ილუსტრირებულ ალბომში, რომელსაც მოწინებით ინახავდა კომინატში. ეს ალბომი არაერთხელ გადაათვალდირეს გამოდღელების გზაარების მიხონით, როგორც ქართველმა, ასევე სტუმრად ჩამოსულმა ფიქარებმა.

აი, საიდან სადამდე განვიტყო უწინარი მითიანი ქალშეილის სახელი, საიდან სადამდე ვაწვდა მისი ნართ...

ნინო მესხიშვილი

ქართული სცენის მწვერებს ლაღო აღექ-
მის-მესხიშვილს ორი ქალიშვილი ჰყავდა —
ნინო და ბარბარე. ბუნებრივია, რომ ისინი
ბავშვობიდანვე ცნობიერდნენ ხელოვნებას.
მამის, როდესაც მათ დაიდებულ მამას 1895
წლის ზღაპრული დღეებში, კულისებში და-
თებული ცეცხლი ქუჩაში, ბარკადებზე
გაქონდა, ცხრა წლის ნინო და შვიდი
წლის ბარბარე სულგანაშული ისმენდნენ
რეჟისორების პათოსით გაუდენილ ახალ-
ახალ თეატრალურ სპექტაკლებს. ისინი
თვალდაფართოებულნი შეხუტებულდნენ სცე-
ნის კორფებს — ნატო ვახუთია-ცაგარლი-
სას, ვასო ახაშიძეს, ეფემია მესხს, შაყო სა-
ფაროვა-ახაშიძეს, კოტე მესხს, ვალერიან
გუნიას. ეს იყო ქართული თეატრის ძველი
თაობა, რომლის ნაფურცარზე ბარტულდ-
ბოდნენ და ფრთებს შლიდნენ ნუცა ჩხეიძე,
ტასო ახაშიძე, ნატო ჭავჭავაძე, ნინო
ღვთისაშვილი, ალექსანდრე იმედაშვილი,
იუზა ზარდალიშვილი, ნიკო გვარამე და
სხვები; დები კერძო სასწავლებლებში სწავ-
ლობდნენ, მაგრამ ეს ხელს არ უშლიდა
სცენისადმი სიყვარულის გაღვივებას. ლა-
მში ტრეპიასა და ტაბილი მისი პატარინი
ნინო შირად გამოჰყავდათ სკოლის სცენა-
ზე. 1900 წელს კი ქუთაისის სცენაზე გამოიყ-
ვენეს, მედებს ერთ-ერთი ბავშვი ათამაშეს.
ალბათ ვეღარასოდეს დაიფიქვა ნინომ
დღეის — მედია-ნუცა ჩხეიძის ანთებული
თავლები... ამის შემდეგ მამას სწორად და-
ბუჯდებოდა და მასთან ერთად გამოიღებდა
სცენებში, ვადივლებში, ფარსებში.

1908 წელს მესხიშვილების ოჯახი მოსკოვ-
ში გადავიდა. აქ ნინო, გიმნაზიაში სწავლის
პარალელურად, მეცადინეობდა ადაშევის
დრამატულ კურსებზე, სწავლობდა მოსკო-
ვის სამხატვრო თეატრის დამხმარე ჩაუფ-
შიც.

ნინომ კარგად იცოდდა, რომ მსახიობისა-
თვის ვარდა სცენური ნიჭისა, აუცილებელ-
ელია მაღალი კულტურა, მრავალმხრივი გა-
ნათლები. ამ მიზნით დაამთავრა 1914 წელს
მოსკოვის პედაგოგიური სასწავლებელი.
ასეთი პასუხისმგებლობით გამსჭვალული
მეიდანე იყო მოსკოვის თეატრ „რუსტიანია
მისში“ იმავე წელს. ნიკიტინმა მსახიობმა
ქალმა თავიდანვე მიიქცია ყურადღება.
ბოლო ერთხელ, როდესაც წაშეყანი მსახიობ-
ის ავადმყოფობის გამო მისი როლი ნი-
ნოს შესთავაზეს, ნინომ არათუ გაამართლა
იმედები, მოლოდინსაც გადააჭარბა და მე-
დი თეატრალური მოსკოვი ალაპარაკა,
ალაპარაკა იმდენად, რომ კიევში მუშაობა
ოცნებ მარჯანშვილმა ახალბედა მსახიობი
თავისთან მიიწვია. ამ დღეში თამაშობდნენ:
სახელგანთქმული მსახიობები მ. მ. ბლუ-
მერტალ-ტარპინა, ნ. პეველოვი, ნ. რიად-
ნოვი, ვ. იურენევა, პოდევსკაია და სხვები.

წლების მანძილზე ნინო ალექსი-მესხი-
შვილს ვხვდვართ მოსკოვის კომედიის თეა-
ტრში (ყოფილი „კროში“), ლენინგრადის
დრამატულ თეატრში; ვხვდართ მოსკოვის
ესტრადაზეც და ყველგან ქებასა და კარგ

შეფასებას იმსახურებს. ხაჯნაშვილი აღიზი-
ნებოდა მისი, როგორც შემოქმედის, დად-
ებითი მხარეები — სრულტრონილობა, მხატ-
ვრული საღებავების სიუფე, ვიკალური
დღეღამაობის ოსტატობა, მღვდელი მიმიკა,
ვულწრდობი განცდა და სცენური მამი-
ზღვლილობა. მიუხედავად იმისა, რომ თავის
ენარში ახადგზროდა მსახიობსა და მხატ-
ვრულ დიდი წინამორბედები — ნინო მისამი-
სა და ვანინოვების იოლ გზას არ დასდგომია.
ყველგან თავისი საკუთარი „მე“ და სიხებ-
აყენა. მაგალითად დავასახელებთ კოლე-
დას „ახე ჩახახა სიყვარული“. აქ ნინომ
გაზარდა და გააღრმავა დადგენილი დემა-
ლები, შტრიხები და ახალი სულისკვეთი-
ბით გამსჭვალა გვირის სახე.

მაგრამ სამშობლოს სიყვარული ყველგან
თან გვყავდა. ამ სიყვარულმა დაუბრუნ-
ო რივი და საქართველოს. სამშობლოში გამო-
გზავრების წინ მამა მოსკოვიდან ოდესმე
ჩავიდა, რათა ნინო და ბარბარე ქართული
სცენისათვის დაებრუნებინა.

1928-28 წლების სეზონში ნინომ
რუსთაველის თეატრში ა. ლისსეკოვის
„ქარმენსიტაში“ ქარმენსიტას როლი და
სამასუხისმგებლო როლი განასახიერა, ითა-
მაშა ბ. ლავრნიევის „რადიკოვიც“ (კიე-
ნია). პირველ ხანებში ნინოს წინ დიდი და-
ბრკობება აღიმართა: მას უნდა აღედგინა
გადაიწყებული მშობლიური ქუჩა, რ. ი. ი.
ახლად უნდა „იდგა ენა“. ამ სირთულის
დაძლევაში ნინოს დიდად დაეხმარა რეჟი-
სორი სანდრო ახმეტელი და საერთოდ მიე-
ლი ქართული დასი. ისინი ყველგან, ყოველ
ვითარებაში მხოლოდამხოლოდ ქართულად
ილაპარაკებოდნენ მსახიობს. კისკისა, მთი-
არული ნინო გულწრფელად იღებდა ყოველ-
გვარ შენიშვნასა და გასწორებას. დაძაბულ-
მა მუშაობა თავისი ვიკატანა და ნინოს
ტალანტმა ქართული სცენაზეც იჩინა თავი.
ეს ნიჭი მან წელს ბრწყინავდა ჩვენს თეატრ-
ში. პატრიოტი მამის ქალიშვილის გულში
მამულის სიყვარულით ძვრდა. ამ სიყვ-
არულმა მიიყვანა იგი საშურო სამუშაოზე
საბჭოთა არმიის ნაწილებში; სამშულო
ომის წლებში ნინო მუდმივად ემსახურებო-
და ფრონტებს და მსახიობებს. გამოიღო-
და ღონისძიებ, კითხურები და ტაბორდელ
მეშახტებთან. ნინოს 1950 წელს გამოიწვე-
ვლოს სსრ დამსახურებული არტისტის წოდ-
ება მიენიჭა. დაქვადლებულნი იყნ მე-
დლები „კაკასიის დაცვისათვის“, „შრომი-
თა მამაცობისათვის“ და „მოსკოვის 800
წელი“.

1956 წლის 18 მაისს შექმნა ამ ქარგი მა-
მულიშვილის გულის ფოტოც.

ნინოს კვალში მისდევდა მისი უმცროსი
დაცა — ბარბარე, რომელმაც თეატრალური
განათლება რუსეთში მიიღო — მცირე თე-
ატრთან არსებულ დრამატულ კურსებზე.
იგი 1920 წლიდან მოღვაწეობდა ბარკოვის
ლუნარაკის სახელობის თეატრში, შემ-
დგ — მოსკოვის კომედიის თეატრში, შა-
ქისა და კრასნოდარის დრამატულ თეატ-

საქართველო
საბჭოთაო

რებში, წითელი არმიის ცენტრალურ თეატრში, „მოსკოვტის“ თეატრში.

1942-44 წლებში ბარბარე თბილისშია და გრიბოედოვის სახელობის თეატრში მუშაობს. მასაც მრეკვიდროებად დაჰყვა მამის ნიჭი; ბედრი საგულისხმო როლი ბრწყინვალედ შეასრულა და ქება-დიდება დაიმსახურა. განსაკუთრებით აღსანიშნავია მისი თამაში ჰაუბტმანის ფსიქოლოგიურ დრამაში — „ჩაიბრული ზარი“.

ბარბარე ზმირად ჩამოდიოდა თბილისში საგასტროლოდ. მონაწილეობას იღებდა დადგმებში: „პარიზელი ბიჭი“, „ეოზეფი“, „ხამოხე და ჭოჭოხეთი“, მართავე ვადველიების საღამოებს. მწერალ პოლია ირეტილის არქივი დაცულია ე. წ. „ახალ კლბში“ გამართული საღამოს პროგრამა. საღამოში მონაწილეობა მიუღიათ ნინო და ბარბარე ალექსი-მესხიშვილებს. საღამო დაუდგამს რეჟისორ ალექსანდრე წუწუნავას, გაუფორმებია მხატვარ სიღამონ-ერისთავს. აღნიშნულ საღამოში მონაწილეობა მიუღია აგრეთვე მაშინ ჭერ კიდევ ახალგაზრდა მომღერალ სანდრო ინაშვილს.

ბარბარე ამავე დროს იყო რეჟისორი, ხელოვნების თეორეტიკოსი, თეატრმცოდნე, თურნალისტი და მკვლევარი. ზმირად მოგზაურობდა საზღვარგარეთ და თავის საინტერესო წერილებში ფრიად მახვილგონიერულად აშუქარებდა ზურაფუაზე, ხელოვნების დეკადენტურ არს, გარეგნულ ბრწყინვალეებაში გახვეწულ ომიედლობას და დაცემულობის განწყობილებას.

ნიმეოლოგ აკაღიოვილი

ბარბარე მესხიშვილი

ნანა ლინაუაძე

ციკლიდან „იმერული სერენადები“

შენაენოსთვე რა ირპის ნახტოში

ერთი კვირის მანძილზე წვიმა. ამ საღამოს კი სიმონეთის ცას დაუბრუნდნენ ვარსკვლავები. არაჩვეულებრივი ღამეა. განსაკუთრებით დასტუობა ცას ირპის ნახტოში. ამაღამ (ფეხლით) მართობისა და რენკენისთვის გასაუარი უფილა. თვე რომ თვეზე გადადებს ყელს, მაშინ იცვლება ამნდღი, მითხრა ბებია; რომელიც მოერცვა, ის გასტანს...

ვარსკვლავებისკენ ვიპოვნი ბილიც და ღამღამობით გავიპარები; ამუდღენება ბებიჩემი, დატრევეს თავის ჯარგვალა სამზადს; ვეგლით,

ვივლით და ვერსად მივაგნებთ ცისა და ქვეყნის იღუმელ საზღვარს... — დაიღლებოდი, დასივენო, — შემევედრება ბებიჩემი; ნაკვერჩხლებივითი განზრცივას კრებულს და მომიშაადებს გემრიელ საგნალს; კეცის ჭადვით გატეხავს მთვარეს, დამაპურებს და დამალოცავს სამგნის...

... ვარსკვლავებისკენ ვიპოვნი ბილიც და ღამღამობით გავიპარები...

...აქობა ენკენისთვემ. მშინაი გათენდა. წუხანდელი მთვარის ნახტი ისევ ცაზეა, გაფორებულა და შუა გზაში...

მოსაგამთუნი ბროსეაღაი

წყალწითელასთან მოწყამეთაა, მოწყამეთაში — ბროწყულები... მომენტატრება გულათში ასვლა, მოწყამეთაშიც შევიდი მცირედს. დამალამდება თრღობებში, ქარსა და შიშში ავირბენ აღმართს. ქარსა და შიშში ავირბენ აღმართს და დასაკრედად მოწყულები, შენზე ფიჭრებს და დარჩენილ ბილიცს გამინათებენ ბროწყულები...

... წყალწითელასთან მოწყამეთაა, მოწყამეთაში — ბროწყულები. არ დაგაგიწყუდეს...

ბუნება სსკპში ზსკუნჯში

აიანი აღმანიები, რომლებიც მთელ თავიანთ ცხოვრებას სხვებზე ზრუნვაში ატარებენ, მაგრამ სამაგიეროს არასოდეს, არავისაგან მოითხოვენ. ერთი ასეთი აღმანი ელიკ ოსიძე, ასეთს იცნობდა მას გვევსკორლები.

ელიკს შრომითა ბივარაფია ბანკის ჩაითნული განყოფილების მონაგარამუობიდან დაიწყო. თავადებულ შრომით ბანკის მმართველ გახდა, მაგრამ მისი ცხოვრება არასოდეს არ ყოფილა შემოფარდული მარტო სამუშაო ადგილი. იგი ყველა საზოგადოებრივი საქმის აქტიური მონაწილე იყო და ერთ-ერთ მოწინავე ქალაქი თვალდასახ რაიონში.

1958 წლის დამდეგს, როცა ქალთა რაიონულ საბჭოში თბუთბუცი ყველაზე მოწინავე ქალი ვაჭრებიანდა, ელიკი ქალთა საბჭოს თავმჯდომარე აირჩიეს.

ქალთა საბჭომ პირველ სხდომაზევე მრავალ ღონისძიება დასახა და ექვემ სექცია შექმნა.

დღეთა და ბავშვთა ჯანმრთელობის დაცვის სექციის სათავეში ჩაუდგინე მოწინავე იმეოზი: ვარდო გვევსკორი, მთვარისა გოგუა, ბაბუღია ბაილაჯა, ნინო ჯიქია. ამ ქალებმა რაიონის მთელი მდებარისნალი აიყოლოეს. დივიზი დღისათვის: «არც ერთი ბავშვი, არც ერთი დედა უსარდლების ვაჭრეში». მორჩიანს თუ არა სამუშაოს, სექციის წევრები თვითონ სამუშაო უნანს დატარებდნენ: გადიან ოსმულეში, ამოწმებენ დღეთა და ბავშვთა ჯანმრთელობას, ატარებენ აცრებს, კითხულობენ ლექციებს ამირტსა და მის მანველობაზე, ჰიგიენაზე, ესაუბრებიან დედებს, თუ როგორ უნდა მოუარონ და აყვებიან ახალშობილი. ყურადღების ცენტრში ყავთ ფაბრიკებსა და მუერწობებში მომუშავე დედები და მათი ბავშვები. სისტემატურად ამოწმებენ ბავშვებსა სისუფთავება და კვების კალიბრინობას...

ქალთა შრომის დაცვისა და კულტურულ-საყოფაცხოვრებო სექციამ ვაერთიანებულა აიანი რაიონული ვაჭრთის რედაქტორი დასახი მოწვეულია,

გმირი დედა — სოციალისტური შრომის გმირი მარგო ჩიქვანიანა და ქსენია ჭორჩილაჯა. ჩაის კრეფის სეზონთან დაკავშირებით სექციამ შემოწმნა რაიონული სსადილეებისა და ტრანსპორტის მუშომა, კოლმეურენ ქალების ოჯახური პირობობები. სექციის წევრები სისტემატურად დადიან ჩაის პლანტაციებში. ძაბული მოწვერელას გამოჩენას ქალები ყოველთვის სისხარული გეგმებიან. უყვართ რედაქტორი, რომელსაც მუდამ თან დააქვს ახალი ვერნალ-გაბუთები და შესვენების საათებში უთხოხავს მათ სანტერესო ამბებს.

სოციალისტური შრომის გმირი მარგო ჩიქვანიანა, როგორც დროს მოიხელებს, უზიარებს ქალებს თავის გამოცდილებას.

უდავოებრივი პრაბაგანდისა და ბავშვთა უზედამხედველობასთან პირილის სექციის წევრებმა, გამოიღებლა უდავოებრივი: ეუენე ქუბაჩიამ, ეფროსიანი ოსიძემ, ვენერა ბაბაიჯამ, დარეჯან ჭავჭავაძემ და ნალია კოჭუამ იზინათვის, რომ არც ერთი ბავშვი არ დაჩინულიყო სკოლის ვაჭრეში, არდადეგების პერიოდში აღწერეს რაიონში მცხოვრები ყველა ბავშვი. დედები დაუახლოვეს და ჩაახუნს სასკოლო ცხოვრებაში. ისინი მუშაობებიან დედებს, თუ როგორ უნდა ეუდალენენ მწელად აღსაზრდელ ბავშვებს. ამოწმებენ მოსწავლეების ოჯახურ პირობებს, ხელმოყვ ოჯახის შვილებს აწყობენ სკოლა-ინტერნატებში, აღუევენ სარეპერებს, იბრძვიან იმისათვის, რომ ყველა კოლმეურნეობაში ბავშვებს ჰქონდნენ ფეხბურთისა და ჩოგბურთის მოედანი და საუფარო კლუბი. აწყობენ პიონერთა ლაშქრობას, ექსკურსიებს...

გვევსკორის რაიონის ქალთა საბჭოს ორი წლის ისტორიაც არა აქვს, მაგრამ მან ბევრი კეთილი საქმე გააყენა. მოღვაწე ქალები მხარში უღვანანს მრავალშვილიან დედებს. ზრუნევენ მათი პირობების გაუმჯობესებისათვის, შველიან ბინის მშენებლობაში, მიჰყვანენ სარეპერები. ამას წინაშე მათ 14 შვილის დედის მუშომა ეყვანიას ოჯახს 60 კოლმეურამი პირის ფქვილი. 30 კოლოგრაში შოჭრამი

და რამდენიმე ყუთი ტკბილეული მზარტებს.

ქალთა საბჭო ეხმარება და სასუშოაზე აწყობს მარტობეული და მიტოებულ დედებს.

ი. ს. მ 18 წლის ზ. წუწე ძალა იხმარა და იმისათვის, რომ სასკოლო აციკლებინ, ჭორჩინების ვაჭრეში შინ მიიყვანა. სულ მალე ფეხმძიმე ქალი შრომლებს მიუვლო. განადგურებულმა და შეურაცხყოფილმა ქალმა ქალთა საბჭოს მიამუარა. ელიკ ოსიძემ ვაჭრ გამოიძახა და დედამშვილურად ესაუბრა ი. ს.ს, როცა კეთილმა ჩიქვამ არ გაუჭრა, ელიკომ სანქეში პროკურატურა ჩარია და კვლ ბავშვით ოჯახში დააბრუნა. კაცმა ოჯახიდან სულ ამოიკეთა ფეხი. ვაჭრე-ეიულებული დედა ვაჭოვან ყურადღებას ვერ აქცეულა შვილს და ავაღ გაუხვდა, შემდეგ იგი დროებით დედასთან დაბრუნდა. ი. ს. მ დრო იხვლია, საკეთარი სახლი რაღაც მანქანებით მისს სახლებზე გადაადგორმა და დედა-შვილი ისევ ქუჩაში დარჩა.

ახლა ქალთა საბჭომ ზს დასაცადლ სასამართლო ორგანოებს მიმართა. სასამართლომ შვილის წილის სადასტური და საზრდო მამას დაიკარია.

მაგრამ მან აკოთილისმსტრეველებს დამხარებით თავი აარიდა ეალის გადახდას. სასოწარკვეთილი ზ. დალიდა სასამართლოდან სასამართლოში, პროკურატორიდან მილიციაში. ისევ ქალთა საბჭო ამოუღვა ზს მხარში. იგი გვევსკორის რაიონის სამკურეალო კომინიატში მოამუშაო მყვარად.

ქალთა საბჭოს ჩარეებით არა ერთი ვაჭარბული ოჯახი გამოებულა, არა ერთი გზასადღებელი დადგომია გზას.

აიანი აღმანიები, რომლებიც მთელ თავიანთ ცხოვრებას სხვებზე ზრუნვაში ატარებენ, სამაგიეროს არავისაგან მოითხოვენ, ასეთები არაა გვევსკორის რაიონის ქალთა საბჭოს წევრები, ასეც იხონენ მათ გვევსკორლები.

ვესე მიქაბერიძე

მე-19 საუკუნის მეორე ნახევარში ანასტასია თუმანიშვილ-წერეთლისამ, მარია ამ დეპურამ, ეკატერინე გაბაშვილმა, ნინო ნაკაშიძემ და სხვა მოღვაწე ქალებმა ფასად-უღებელი წვლილი შეიტანეს საქართველოს კულტურულ ცხოვრებაში.

ერთ-ერთი ამ მოღვაწე ქალთაგანია ვერა დავითის ასული ქართველიმელო-მიქაბერიძისა.

იგი დაიბადა 1868 წელს, სოფელ კავის-ხევში. ჯერ კიდევ გიმნაზიაში სწავლისას შეუღდა შრომით საქმიანობას. კერძო გაკეთილებით ემსახურებოდა მრავალრიცხოვან ოჯახს. გიმნაზიის დამთავრებისთანავე ვერა მასწავლებლობას იწყებს ქუთაის სსკველ-მოქმედო სკოლაში. ეს სკოლა დაარსებული იყო თბილისის საქველმოქმედო საზოგადოების მიერ. უფასო სწავლა, უფასო სასწავლო ნივთები და საიღობი იზიდავდა ღარიბ ახალგაზრდობას. მასწავლებლებიც თავის მხრივ არაფერს ზოგავდნენ, რომ შესაფერისი სწავლა-აღზრდა მიეცათ მოსწავლეებისათვის.

1886 წელს თბილისში ჩამოყალიბდა „მასწავლებელ ქალთა საზოგადოება“, რომლის მიზანი იყო პედაგოგი ქალების მატერიალური და მორალური დახმარება, მათი უფლებების დაცვა. ამ საზოგადოებას შემუშავებულ არ დარჩა მამინდელ სკოლაში არსებული სწავლების დაბალი დონე, პედაგოგიური პრინციპების უგულვებელად. საზოგადოება საშუალო გამოუმართა ამ მოღვაწის და მისი თავმჯდომარის, ანასტასია თუმანიშვილ-წერეთლის ენერგიული ზრდილობის შემდეგ თბილისში კერძო საწარმოო სასწავლებლის გახსნის ნებასთავა მიიღო. მასწავლებელი სამუდამოდ ანგარიშზე იყო. შედეგობდა ქართული, რუსული და სომხური განყოფილებებისაგან.

სასწავლებლის გამგედ მიწვეული იყო იმ დროის ცნობილი პედაგოგი მარია არბული-ნსკი.

ქართულ განყოფილებას ხელმძღვანელობდა ვერა ქართველიმელო. ამ სასწავლებლის მასწავლებელია ინერგოლოზ და გაბედილი მოღვაწეობა ერთგვარად გზას უკაფხავდა სხვა სასწავლებლებს.

1896 წელს ვერა ქართველიმელო გამოხვდა ალექსანდრე მიქაბერიძეზე, რომელიც ცნობილია თავისი პედაგოგიური, ლიტერატურული და საზოგადო მოღვაწეობით. ახალგაზრდა ოჯახი, როგორც პოლიტიკურად არასაიმედო, ვაჭრის აფარებს თავს. ვერას საქმიანობა ამაც არ იფარავდა ოჯახით, იგი ამქვირდდა ემებზე ურჩაბ „ჩაქოლის“ და სხვა ქართულ პერიოდიული გამოცემების ვაჭრეულობის საქმეში.

1900 წლიდან მიქაბერიძეების ოჯახი თბილისშია და ვერა ჩვეულებრივად ხალისით და ენერგიით უბრუნდება საუკრავო საქმეს.

1902 წელს ანასტასია თუმანიშვილ-

წარსული
სკოლა

წერეთლის, ეკატერინე ძესხის, ვერა მიქაბერიძის, ელენე ყაზბეგის, ნინო და მარია მარათაშვილების და სხვათა ინიციატივით ყაზბეგის ქუჩაზე გაიხსნა ქალთა დაწესებულება სკოლა, ე. წ. „ყაზბეგის სკოლა“, სადაც სწავლა ქართულ ენაზე წარმოებდა.

ამ სკოლის შესანარჩუნებლად ვერა მიქაბერიძე წლების განმავლობაში ემბრობდა თბილისის გუბერნიის სახალხო სკოლების დირექტორის ფედოროვისკის, რომელიც მოიხიზოდა შეეცვალათ სახელწოდება „ყაზბეგის“ და სწავლების მეთოდურ საკითხი სწავლების მეთოდისათვის დამოკიდებულია. ბოლოს, როცა ფედოროვისკი სკოლას დახურეთ, ხოლო ვერა მიქაბერიძეს თბილისიდან გაძევებით დემეტრია, სკოლა საზოგადოება „განათლებას“ გადევცა. საზოგადოება „განათლებას“ არსებობის დიდიან შეუცვლად თავმჯდომარეობდა ანასტასია თუმანიშვილი-წერეთლისა. გამაგობის წყარები იყვნენ: ეკატერინე ძესხი, ვლადიმერა ფლავია, ვერა მიქაბერიძე, ანასტასია პავლიაშვილი, ელენე ბარათაშვილი, ნინო ნაკაშიძე.

დიდი ზრდილობის შემდეგ ანასტასია თუმანიშვილი წერეთლისა დაიწყო იმისა, რომ „ყაზბეგის“ დაწესებულება სკოლა გადაეცათა ქალთა საშუალო სკოლად, სადაც სწავლება კვლავ ქართულ ენაზე წარმოებდა. „რაცა, კვირად, მე ვერ მოვახერხე და შევიძლე, მისი ცხოვრებაში შედარებით უმცირეწლოდ გატარებმა მოახერხა ანასტასია წერეთლისამ, რომელმაც ეს სკოლა შეუნარჩუნა საზოგადოებას 1917 წლამდე, — იგონებდა ვერა მიქაბერიძე.

საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების შემდეგ ვერა მიქაბერიძე კვლავ სკოლაში, მაგრამ ავადმყოფობის გამო მალე ანებებს მას თავს.

მარტო პედაგოგიური მოღვაწეობით არ იფარებოდა ვერა მიქაბერიძის საქმიანობა.

იგი ყოველგვარ კულტურულ-საგანმანათლებლო წამოწყების აქტიური მონაწილე იყო, მრავალი წლის განმავლობაში დიდი გულმოდგინებით ეწეოდა მუშაობას მეორე საკვირთო სკოლაში, სადაც წერა-კითხვას სწავლობდნენ მუშები, მათი ცოლ-შვილი და ქალაქის ღარიბი მოსახლეობა. როგორც ვერა მიქაბერიძე იგონებს, საკვირთო სკოლების პროგრამა მეტად უზღუდული იყო, იგი ითვალისწინებდა წერა-კითხვის შესწავლას და ანგარიშს 100-ის ფარგლებში. ამის გამო პედაგოგიც ყოველნაირად ცდილობდნენ წიგნებისა და ეტრნალ-გაზეთების საშუალებით გაეფართოებინათ მათგანელები. ეს არც თუ იოლი საქმე იყო, რადგანაც საკვირთო სკოლებს ზირად „თავს ესმობდა“ კავკასიის სასწავლო ოლქის მზრუნველი, სასწავლო აღმინისტრაციის დირექტორი ან ინსპექტორი. ერთ-ერთი „თავდასხმის“ დროს, როცა ვერა მიქაბერიძე მშენებლის „იფერიაში“ დაბეჭდილ საიტერესო წიგნს უკითხავდა, „თავდასხმელმა“, კავკასიის სასწავლო ოლქის მზრუნველმა კირილ იაივოსკიმ მსმენელს ვერაზე ეტრნალ უხეშად გამოთქოვა ვერას ხელთან და დასეთ დემეტრია, თუ ეს მიგავსი რამ განიფრთხილავა.

დღი თანავგრძობის გამოცხადებულ ვერა მიქაბერიძე ავჯლის ანოტიტორიაში სახალხო წარმომადგენლების და სახალხო ითვისის წამოწყების საქმეს.

წიგნეუნი ხანებში ავჯლის ანოტიტორიას, მიუხედავად იმისა, რომ ბილეთები უფასო იყო, მუშები ნაყლებად ეტრნალეობენ, ისინი ამჯობნებდნენ სამიტიტორიო გართობას. მერე საქმე ისე წარიმართა, რომ ავჯლის ანოტიტორია დამსწრეთ ველარ იტყვია, ამ საქმეში დღავალი ვერა მიქაბერიძისკაც მიუძღვის.

90-იან წლებში ანასტასია თუმანიშვილ-

წერეთლის თაოსნობით თბილისში დაარსდა ქართული იაფფასიანი სამკვებელი, რომლის პასუხისმგებელ ხელმძღვანელად ვერა მიქაბერიძე დანიშნა. ადგილი წარბისპყენია, თუ საქმის რა დღი სიყვარული ჰქონდა ვერას, როცა წლების მანძილზე კარადკარ დადიოდა და აგრავებდა ქართულ წიგნებს და გურნალ-ვახუშტის სამკვებელის ფონდის გასაღებლად. ამავე პერიოდში თბილისში შედგა ქალთა წრე, რომლის მიზანი იყო იაფფასიანი საკვები წიგნების გამოცემა მუშებისა და მათი ბავშვებისათვის. ამ წრის წევრები იყვნენ: ვ. მესხი, ფ. შიშინაძე, ვ. მიქაბერიძე და სხვები.

1890-96 წლებში და შემდეგაც, 1917 წლამდე ვერა მიქაბერიძე გურნალ ჰეიჯინის "საბავშვო კოლეჯის" წევრია, ამავე ტურნალში იბეჭდებოდა მისი მოთხრობები საბუნებისმეტყველო თემაზე.

1910 წლიდან ვერა მიქაბერიძე ენერგიულ მუშაობას ეწეოდა ყოფილ ქართულ გიმნაზიის მწვრთლად წარმო. მისი თაოსნობით გიმნაზიაში მოეწყო ვ. წ. სასწავლო ნივთების კომპლექტი. ვერა მწიფავდებოდა ზამხარებით აგრავებდა ნახშირ სახელმძღვანელოებს და ურთივებდა ღარიბ მოსწავდებს იმ პირობით, რომ სასწავლო წლის ბოლოს წიგნები უნაქვე დაბრუნდებოდათ. მან მოეწყო 16 საკლასო სამკვებელი. მისი წიგნები კლასშივე იღებდნენ საჭირო საკვებულ წიგნებს. იგი შესანიშნავი აღმზარდელი იყო არა მარტო თავისი მოსწავდის, არამედ ახლობლებისაც. საშუალო ტანის, შავგვარდნი, მუდამ რაღაც განსაკუთრებული ციყსებით გაბრწყინებული თვალებით, იგი ყველას ანიჭებდა თავისი ხალისით და დაუბრეტელი ენერჯით.

ვერა და აღუქმანდრე მიქაბერიძემ თვახის კარი მუდამ ღია იყო იმ დროის თვალსაჩინო მოღვაწეებისათვის. მათთან ხშირად ნახავდით შოი არავეისპირად, ეკატერინე გამაშვილს, ნინო ნაკაშიძეს, ანასტასია თუმანიშვილ-წერეთელს, პეტრე მირიანაშვილს, თედო სახოკიას, შოი ჩიტავას, ანდროს ყარაშვილს, იაკობ ფანცხვას, კობე მუკაშვილს, ზაქარია ფალიაშვილს, ალექსანდრე სარაჯიშვილს და სხვებს.

ვიწი იცის, ჩვენი ხალხისათვის რამდენი სიყვარული სწამე გაღწევიტოლა გულდა დიასახლისის სუფრაზე. რეპეტიის პერიოდში ეს რაფა ზოგიერთი თვალსაჩინო რეკლამეტიონების თვამესაფარიც იყო. რაფას არ დაკარგა თავისი ტრადიცია მშინად, როცა ვერა მიქაბერიძე საზოგადო საქმეს ჩამოშორდა. შეგვარბები ისევე მუდებური ხალისით იკრებებოდნენ მასთან. ვერა მიქაბერიძე მუდამ ინტერესით აღევნებდა თვალს ჩვენი ქვეყნის აღორძინება და ბებერე უმტარბი: გარბომ ახლა ახალგაზრდა არა ვარა. ვერა მიქაბერიძე გარდაიცვალა 1946 წლის მაისში, დაქაბილულია ვაიის მწერბრბოლა პანთონში, მუდელლის, ალექსანდრე მიქაბერიძის ბერიტლი.

პეტარაიისთიის

რამაზ ბარბაქ

ქუნი მარბი

მოდ, ბურიტი ვითამაშობ, ჩვეუც ვავითხვე, მერბაბი! — ახბალი, დისერება, ვერ გათხრებებტი ვერავის!

ზის და ხელში უკავია ბურიტი ვავითხრავი, და ბურიტიტი ვაბურილა ჩვენი ტუნწი მერბაბი.

ვიორბი მბარბაქვილი

უხუპარი

ვცხოვრობდი სოფლის გადმობა, უდე სახე მბეჭეს თაფლით. უდე გუნე ვაბეჭავტობი და მოუვტუნე პატარებს!

კახს ბაბი

რა კარგია კახს ბაბა, კვლავ ავეტებს ახალ აკვანას, დეველივის მარჯვე ხელი და იციცხლბოს ასი წელი!

ნაბი უხუპ

ჩემი გამრჯე ფისუნა სულ ბარბაბი ნადირობს, ჯერ დივიტრს წრუწუნას, მერე ზის და სადილობს!

ჩიხაზ თავის ბუბა იხის

— ხომ მთელი დღე ვითამაშობ, დავეკრუთ ჩვენი ვეზ. დავებლაღობ, დავიქანცობ, — ეუნებბა ღია რეზოს.

ახლა, ხედავ, ჩამბნუნულდა და ვარსკვლავი იწყებს ციმციმს. წამიღბ და დავიბიწობ! — ჩიტბაც თავის ბუდე იცის!

ალან ბაბი

ბიჭი

ბაღლობის უმწიკებასა და მოწმულბობის ღირხებას შორის შეიძლება ვიპოვიოთ შესანიშნავი არსება, რომელსაც ბიჭი ეწოდება.

ბიჭები ზობით, წონით თუ ფრბით სხვადასხვანაირები არიან.

მაგამ ყველა ბიჭს მაინც ერთმანაწმას აქვს: რაც შეიძლება მეტი ისეთიამონის ყოველ წამს, ყოველ წულის... ხოლო როცა უფროსები ძილის წინ საწოლში ჩაფუთიან,

პროტესტს თავისი ერთადერთი იარაღით: ხმაოდალით გამაყვანლებს.

ბიჭებს სად არა ნახათ: ზვეთი, კვიტოი, რიდავის ქვეშ შემტარებს, რადაცავე მოკანავებს, ჩაიბებს ვარშემო მოარხენაღს და საიღველად გადმოხტარს. იღვებს უფარო ისინი, პატარა რეკონებს ედგებებთ, დიდები არაფრად აღევდნენ, ზეცა ეს მწიფეობიანს.

ბიჭი — ეს არის სამარცხელე უკუქობიანსაბით, ხილამაზე გაჭრილი თითით, სიბრძნე მურახანსხულად თითი და მოხველის იმედო, რომელსაც რბიშე ბავუა უხს.

როცა ვინდათ, რომ თქვენმა ბიჭმა ვინმე კარგა შობეშეიღებდა ბატონოს, სწორედ მაშინ გადაიტყვებ მისი ტვინი უფლებსულ ვავილბრებბა, დაეშვავსბა წარუღებლბად გამოისრებს, რომელმდე იხრავდვის განადგურბის მთელი საშაქრო და მასთან ერთად თავის თავიც.

ბიჭი თავისთავში ახმებებს ცხენის მადას, დაშნის მუკავაველის კუცს, ჩიბიბრბენა ატომური ბომბის ენერჯიას, კატის ცნობის მოყვარბობას, რიკარდოს ფულტვებებს, იის კდემბისობლებს, უოლდის ხდაფების მუიდელებს და ფიფიკეტრბის ენთუზაზმს.

მას ყველაფერი აინტერესებს: ნაყინი, ჭავეცა, ხმადი, შობის დღესასწაული, სურათებიანი სასაცილო წიგნები, ქუჩის მეორე მხარეს მყოფი ბიჭი, წულის ბუნებრივი სახე, დიდი ცხოველები, მამა, მატარებლები, შაბადილა და სახანრო მანქანები.

მაინცდაინებდ არა სწულბობს საკვიარადღეო სოცლას, სახვადგობებს, ყველაფერი ვაკვიცილებს, დაუსურათებელ წიგნებს, მუსიკაში მუდებობებს, ყულბავდებებს, საბარბეგობებს, გავრბენებს, თბმლ პატრონს, დიდებბა და იმ დროს, როდესაც დასაბინებლად ამზადებენ.

სასაუზმოდ მასზე გვიან არაიენ მობლის, საბავიროლ ვახამაზე ყველაზე ადრე ცხადებბა.

მასზე უფრო არაიის ახარბის ხებები, ძადლები და ნიავტარი.

მის გარდა არაიის შეუღლია ერთ ჩიბეში ჩაიბტენის: თანაბანი დანა, ნახებრად გარჩინილი ვაშლი, სამი ფრბი თოკი, რიხაბლები რეზინა, სამი ნახებრადნისი მანინება, შურდინი, რაღაც გამოუსტენი მასალსაკან ვაკვიტებელი ვაშლი.

ბიჭი გარწმუნული არსება. ის შეიძებლოა თქვენი კახინებტიდან ვაგდობო, მაგრამ თქვენი გულბდან ეს ვერ განვებდო, შეიძებლოა თოპობდან ვაკვიტობ, მაგრამ ვინებბოთ ვერაფრით ამოვიღებთ.

ის თქვენი მეტობობეო, თქვენი დამპყრობი, ძალით მიმთხიხებელი და თქვენი ბატონპატრონი. კოროფლიანი, ცერობენა, კატბის მადვეარბი და უფროსმონის წამლები.

მაგრამ, როცა თქვენ, საბაბოს, შინ დიდესხულეტი იმედბობბა და ციყნებებთ ბრუნდებობთ, მას შეუღლია ეს იმედბობ და იციწე ბიჭის ხელსაზო დაგბირბონთი ორად-ორი ჩაბნებური სიტყვი:

— მამა მოვიდა!

თარგმნა ნათილა ფარცველიანამ

კავშირების საფარში

განხილვნი

გერმანიის ფედერაციულ რესპუბლიკაში 11 მილიონ დღე ცხოვრობს. ისინი 20 მილიონ ბავშვს უზიანდა. ორიველი ონიანსხევი დედა მუშაობს. მძიმე საბუნხასო და საყოფაცხოვრებო პირობებს, სიღარიბეს და გაჭირვებას, ოჯახის შენახვაზე გაუმდებელ ზრუნვას ხშირად სასოწარკვეთილებამდე და დანაშაულობამდე კი მიიყვანა ისინი.

...რუსთაში მიტანებული იყო, როცა ხაიფე მარია ბრუნს მშობიარობა დაიწყო. მუშოთელ ოთახში მის ოთხ ბავშვს უძინა. ქალმა მუხუთე შვილი უძინა. მგერამ ცოცხა ხნის შემდეგ ასალშობილი უკვე შევიდარი იყო. იგი შამამ დაასრროს საუთარი ხელით. დედას კი არც უცდიდა შვილი გადაერჩინა. ჩვილის გავიშ ლულქაშეში დახალეს.

1968 წლის ნოემბერში ცოლ-ქმარი ბრუნები სასამართლოს წინაშე წარსდგნენ. ბრალდებულნი მამა — 35 წლის პერდ ბრუნეი ძუნწად დაპაარაკადბა თავისი ოჯახის გასაჭირზე „1966 წელს მუშევარი დავარნი. ვიღებდი მშობლი დასმარებას 600 მარკის რაოდენობით. 290 მარკა ბინაში ვიხდიდი. ოთხი ბავშვის პატრონის, უფლებაც არ გქონდა ბევიყდა ჩასახვის საწინააღმდეგო აბები და თითო ცალში 5 მარკა გადაგვებადა“

1987 წლის დამდეგს, როცა ხაილე მარია ბრუნეი დათრხულდა (მამინ იგი 25 წლისა იყო), ექიმს მიმართა, ექიმმა უარი უთხრა დასმარებაზე სიტყვიები უძღურთა გამოსიყვისს. თქი ქალისი სპორტურკეთილების მთელი სიღრმე, რომელსაც 6 სულოცავან შემდგარი ოჯახის შესანახად მშობლი 310 მარკა შეეძლო დასმარა თვეში და რომელსაც უბრალოდ უფლებას არ ჰქონდა მყოფობდა მესხური ბავშვი. ბრალდებულებმა სასამართლოს გაუწყობეს, „ჩვენ ვიცოდით, რომ რაღაც უნდა მომდართვიყო“

და მოხდა ის, რომ გერმანიის ფედერაციულ რესპუბლიკაში თვით მშობლები წელიწადში დაახლოებით 100 ბავშვს ქალაქზე, ქალაქზე დასაბინებელი ფხვიერი სასახლებით. ასე მოიქცა, მაგალითად, ქვედაც კუდორნი. მან გადაწყვიტა სუკვილით დაეხსნა თავი და თავისი ქალიშვილი სასოწარკვეთი და დამამკობრებელი სიყოფისსაგან. ქალიშვილი გარდაიცვალა, დედა კი გადარჩა. ინტე მამასა გაბაღლებულ სიყოფისს და დარბთა თავმჯდომარეში მოხვედრას

სიყვდილი არჩია თავის სხუ შვილთან ერთად და გახსნ ოჯახი მოუშვა...

სასამართლოს წინაშე წამდგარ დედებს ბრალს დებენ და ასამართლებენ ხალხის სახელით, იმ ხალხის სახელით, სასამართლო და შურისმგებლობა მხარეს რომ იჭერენ ყოველთვის.

გერმანიის ფედერაციულ რესპუბლიკაში 500 ათას კაცს არ გააჩნია თავმჯდომარე. უბნითა ოჯახთა 55-58 პროცენტი მრავალშვილიანია. ბავშვები შეკუჭუნული არიან ნახვერადმარეულ ქიხმასებში. ჭუჭყში და სიმყარაღმევი ცხოვრობენ პატარებიც და დიდებიც. ეს არის განწირულთა ნამდვილი მთა.

ფაქსიყარი დიქციყარი მსხვერპლნი

სუნწულ კრიტზე, „ალიყარნახის“ ბანაკ-სამოქალაქლოში ორასორმცხე მეტი ქალია გააჩნეყვდილები.

პატარმარა შორის არიან ვაგმყოფები და დედები, რომლებსაც ჭაძუთა ბავშვები მიჯატოვებინეს, ისეთებიც, რომლებმაც შვილები სასოწარბილის კამერებში შობეს, არიან მოსუციბები.

ბერა ჭაძს ბედის ანახარად მართა შეილები და ვაგმყოფი ქმრები. მარია დაბდე, სოფია კუაუაფიბა. ანა სოლოძე, ვასო კატარჯი კი ქმრებთან ერთად დააბრკობეს და თითოეულს უპატრონიოდ დარჩა ორი მცირეწლოვანი შვილი.

მთუხედავად წამებისა, ეს ქალები ამჟამინებენ დარჩნენ პატარებდა, ვიღაც ხეღვ მოაყარონ დედლარცაის იმის შესახებ, რომ ზურგს აქცივენ თავიანი შობილბურს სპეინახოს.

გახსულ წლებს საბერძენეთი შეეჭმნა ქალთა პატრიოტული ფრინდის წინააღმდეგობის ორგანიზაცია. ამ ორგანიზაციის წევრებმა მოაყარონ მხარათ ქალთა ორგანიზაციებმა და ყველა ქალს მსოფლიოში.

„ჩვენ ვერწყოფობთ მთელი მსოფლიოს დედებს, ვანერცივლად პილი იფილოგაუარი და პოლიტიყური შეხედულებებისა, მოიხიბოვინ ვაყვლა მცირეწლოვან ბავშვთა დედებისა და დედმყოფი ქალების დაუყოვნებ-

ლოვი განთავისუფლება, ყოველგვარი პოლიტიყური კომპრომისის გარეშე, კომპრომისისა, რაც დამინაშური ღირსების დამამკობრებელთა იმპროლიონ იურასა და ლეონისის უწმელეზე საყონცნდრაციო ბანაკების დასურთისათვის, ყველა პოლიტატიომის განთავისუფლებისათვის; სახელწლილი დიქტატორის დამხობისათვის, საბერძენეთი წარმართული პოლიტიყური საჭრების, ნამდვილი დემოკრატიის აღდგენისათვის.“ — კვითხოულობა ამ მოწოდებაში.

დიქტატორის წინააღმდეგ ბრძოლაში ვანარდლდ როლს ასრულებენ კომუნისტური და მემარცხენე პარტიების წევრი ქალები. ამ ბრძოლაში არც იმ ქალების წვლილი უფოღებულყოფა შეიძლება, რომლებიც შემარცხენე პარტიებს არ ეკუთვნები. 11 წლის პატარმარა მოსახლეს სიღვა ჯრტობს, პაანდრეუეს მთავრობის, განთალების მინისტრის ჭკრები. ანა პაანეიკოლის ბრალდებდა წაუყენეს სახელგანთხობელი ბერძენი კომპოზიტორის მიკის თეოლორაქისის დეატრია და 16 წლის ციხე მოსახლეს. ერთი დღე-ღამის მანაღლეუ 88-ჯერ დაიხიბეს იგი, გაასმართლეს 31 დემოკრატიათა ერთად, რომელთა შორის 11 ქალია. ანა პაანეიკოლა აღწერს იმ წამების, რაც მას მიყენეს ბერძენული სახელმწიფო უშიშროების პირველ ჭურღლებულში.

ბერგმა ბერძენმა პატარობამ ქალმა ვიჯტაყა საშობლო და მის სახურების გარეთ ვანარტობს ბრძოლას. „საბერძენეთი ახლა მორცხვლითი უმხოკილი მონების ქვეყანაა“, — ამბობს ცნობილი ბერძენი ენონმხაბიობა ქალი მეღინა მერკურა, რომელსაც ზუნტან საბერძენეთის მოქალაქეთა ჩაითართვა „სახლდარგარეთ ანტიკორფუნე მოდღაწეობისათვის“. მერკურა ახლა ცერაპასა და ამერკურაში მოგზაურობს და აცხადებს, რომ საშობლოში დაბრუნებდა მხოლოდ მამონ, როცა ამას მოითხოვს ბერძენი ხალხის ინტერესები, და თუ საშობლოში იმნი დაიწყო, იარბილი ხელინი იმპროლდეს ათენის ახლადელი რეჟიმის წინააღმდეგ.

ემერგაციაში მყოფი მეორე სახელგანთხობელი ბერძენი მსახიობი ქალი ირენ პაანეი (მას საპოეთია ენსიმურებელი იცნობს ფილმებით — „ნელეტრა“ და „ბერძენი ზორასი“ წერს: „ვადიტატორებს საბერძენეთს ეს არის ნაცისტური ვადიტრიალება, ადამინები, რომლებიც ახლა საბერძენოს მართავენ, ნაცისტები არიან.“

ბერძენი ქალები ვანარტობენ ბრძოლას, რადგან კარგად ესმოთ იმ საფრთხის არბი, რითაც ემუქრება მათ საშობლოს ახალი ფაშისტური დიქტატორა.

*) „ნუღლიაში“ გამოქვეყნებული ლეონა ზიბენუნის წერილის მიხედვით.

* იბეჭდება შემოკლებით.

ყურნალდან „ბოლავასკია ენემინა“.

ზარსულიდა

ყუჩუკი

საქართველოს სსრ ხელოვნების სახელმწიფო მუზეუმის ქართული ქსოვილებისა და ნაჭრების ფონდებში დაცულია ყაჯარო, რომელიც 1914 წელს მუზეუმისათვის შეუწირა თბს — ნინო და მარიამ რციხიძეებს.

ყაჯარი ცხენის გადასაფარებელია, რომელსაც მხოლოდ განსაკუთრებულ საბრძოლო დღეებში — ქორწილსა და დღეობებში ხმარობდნენ.

საქართველოში როგორც ყაჯარს, ასევე ცხენსა და მის შეკრამულსაც ხშირად ატანდნენ გათხოვილ ქალს მზითვად.

ძველ მზითვის წიგნებში დატული ცნობები შემდეგს გვუწყობს: ქნის ერისთავის ასულის ეულენსათვის, რომელიც ცოლად გაჰყვოდა უხბამ ქაიხოსრო ავალი-

შვილს 1713 წელს, გუტანებთან დიდი მზითვი, მათ შორის ასტენის იარაღი: უნაგირი ოზბეგური ვერცხლისა, მუდახილი ოქროთა დაფერილი, ვერცხლის უნაგირი, მისის ზარნიშის ავანდლებით, თქალთო სათისა, ორთუცი წითლის სათისა, მძიმედ ნაყერი”.

ელისაბედ ბატონიშვილის 1765-66 წ.წ. მზითვის წიგნში ვითხოვლობთ, რომ ერეკლე მეორეს თავისი და ელისაბედი გაუთხოვეთ: ბია კაცია დალიანუ და მზითვემი გუტანებშია: ასტენის იარაღი: ვერცხლის უნაგირითა, ოქროთა დაფერილი ნაყერის ორ-თუთითა“. მეფე ვახტანგ VI ასულის ანუ ბატონიშვილის მზითვის წიგნში აღნიშნულია, რომ ანუკა ბატონიშვილი, 1712 წელს მისთვის დაეხმობა ამაშიქის და მისთვის გუტანებთან დიდი მზითვი, მასთან

ერთად აზღაური ცხენი ერთი, უნაგირი მურსა ოქროსი, კარგი და პატიოსანი ერთი; თაქალთო ხალსად ნაყერი ერთი; ჩახტი ოქროსი, კარგი და პატიოსანი ერთი; ბილანი ვერცხლისა დაფერილი ერთი; ხილფუში სათისა ერთი სამაჭკათითი მუტკამაღლითა და ყოვლის მისის იარაღითა. ჩუღითა და საბერავებითა, ოქროქსოვილის ზონარითა და მრავლის ხოშორის მარგალიტითა; შთირი ერთი მისის მოკაშმულობით“.

ცნობილია ქართულ ქალთა კარგი ცხენისნობა.

მეტად საყურადღებო ცნობებს გვაწოდის თელა ბატონიშვილის შვილი — ალექსანდრე ორბელიანი თავისი დიდის ცხენისნობაზე: „მამაჩემის ზღაუერი დილი-ბოზური ლურჯი ცხენი, შეკრამული და დარატული იადაგში ხელთა მოკყვანდა ცხენიანს მოსამსახურეს. მინდვრად რომ გავედით, დედაჩემმა სოხოვა მამაჩემს: უბრანეთ, თქვენი ცხენი მამეკარონ, მინდა შევქმე, ცილევ მოიხმარებ მაგისთანა ზღაურსა ცხენსა თუ ვერა.

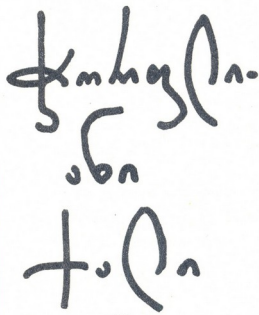
— რას ბრანებო? კარგახანი არის, იმაზედ არავინ მჭადარა, ძალიან დახამებულა. პირველდ თქვენ იმზედ ნუ შებრანდებით, არა გაწყინოს რა, მაგ მშვილობიანის ცხენით მობრანდებით, ეგ გირჩევენიათ.

— ვერს მამყენს, უბრანეთ, მომგვარონ!

მოიყვანეს, უნაგირი კარგთ გაუმართეს. ზედ რომ შექდა და საილევ ხელში აიკრიდა, ის ცხენი ავიდა და დავიდა, ბერჭერი ყალზე შედგებოდა, მაგრამ როგორც დაულტამდული ისე იქდა უნაგირში. მამაჩემი გაურტავი იყო შვიით და ძველ ხნიანი მოსამსახურეები თუ ჩვენი გამდღებუნი ეხვეწებოდნენ ჩამობრანს, მაგრამ დედამ ჩემსა მითომ სულ არ ესმოდა და ცხენი ისევ ისე აჩქარებულ იტოვო მადიოდა. ამაში ყველა წინ გაიყვანა ცხენი და ამ დროს ვინ იფიქრებდა, უერკად მოგოჯა, გააუენა და როგორც გატყუცილი ისარი, ისე, წავიდა. აქ მამა ჩემმა დაიძახა: ლმობო, დაიფარე, და გამდღებუმა დაიცი-ვეს: ვუი. მას უკან ყველანი შიშით რაგურებდნენ, გვიანთ: ეს არის შეგთხოვა მათეო, მაგრამ თავის ძლიერის ხელებით და კარგი გამოცდილობის მქონდობით ის დახამებულ ზღაუერი ცხენი დამარჩილა და ბოლოს ოფლიოც გაავტრა, ამდენი აუენა ხან აუენ და ხან იჭით. ის პირველი უნა მას უკან სისხარული შევიკვალა და თან ის რომ ცხენს აუენაებდა, ძველები ამბობდნენ: ძალიან უკავს მეფეს ირაკლისა ცხენზე ჭრდობა და იმის შვილობის ღირსეოდ არის. ცოდო არ არის, რომ ეს კაცით არ დაიბადო. თუკემეტს წლამდენ დღეებთან კაცურად ცნობ ტანსამოსი და მამას მეფეს ირაკლის ისე თან დაჰყავდა, სადაც წავიდიოდა და ზოგაერთს პარიანობაში წაიყვანა“.

საყურადღებო ცნობას გვაწოდის პლატონ იოსელიანი ერეკლე მეორის მის — შეფე

ნანს კანდელაკი

ოვსორი

გოთრე XIII მეფელს — ქეთევანის შე-
სახებ, რომელიც ქიზიყის მორეაგის პაპე-
ნა ანდრონიკაშვილის ასული იყო: „ესე
ქეთევან იყო თვით იგი, რომელიცა მიმა-
კოლმან ქართლად სამასი ცხენისნითა და-
რითის კარისა დეორთებანში ჰქმნა სახელგა-
ნა ძლივე ლეურა ზედა, რომელნიცა იყ-
ვნენ ხეთასანი. თვით მიძღვედა წარსა და გა-
ტება სამეზის გამაგრებულნი ლენი. უკუ-
ქველად შემდგომად თვისა ერთიანი, მე-
ხრანთა, მიიღო ირაკლიან გმირი რაძლი
თვისი ქ. თბილისს დიდისა დღესასწაუ-
ლობითა, ზარბაზნითა ციხიდან სროლითა
და ჩირაღითა. ესე იყო 1768 წელსა“.

ქართული ქალების ცხენოსნობის ნივ-
თები მასალებიდან აღსავლდომით მზო-
ლოდ ყაყრები შემოგვარს.

ყაყარი, რომელიც ამ წერილის დასაწყის-
ში ვხვდებით, ნინო და მარიამ რეცხილაქე-
ბის დღესთივის შემოხვებს მზოთვლით გავ-
ტანებითა. ასეთ ცნობას იძლევა ამის შესე-
ხებ ნინო სიკოს ასული რეცხილაქე: „ჩვენს
მერე შეურჩეულა ყაყარი რომელიცა ქი-
ზიყში და გამოტანებულია მზოთვლით“.

1873 წელს გათავდა დღედაღამ — ზა-
რბარე ილიას ასული მეგობარა. ამ დროს
იტლებში არ იყო და ქვარისწყლის შემდეგ
ფრეხებში (სხვათაშორის, იგი კარგი ცხენო-
სანი იყო) ამ ყაყარზე დადგმულ ქალ-
ის უნებარე შემოქმედებითა სოფელ
შაშაშიში თავისი ქმარისა, სოფელ ფანიანი-
დან მკურნელის სიმღერითა“.

ამ ყაყარს ზომა უდრის 120 X 129 სმ,
ხოლო ყაყარი წინა მხარეს, ცხენის თავის
მიმართულებით, ამოკრულია ოთხკუთხედად
ქულის ფორმის აიოდზე.

ყაყარი მკურნელ მადლისაა. უცნობი ხელ-
რახე ზეც ყიანილთი მოქცევაგვს ხელნა-
რეულ სახეები. საქარგავად გამოყენებულია
ამბრეშუმის ძაფი. ყაყარს გარშემო შემო-
ყურებული აქვს 5 სმ სიგრძის მწვენი ფე-
რის ამბრეშუმის ფორი.

ყაყარს გარშემო შემოსილვის ყიანსაღარა
შესრულებული ვერცა ოღუ. ერთი ზოლი
აქვს ჩაისფერი, მეორე — ძალიან ბატი
მოკვითალო ფერისა.

პირველ ოღუს პარალელურად სამ გვე-
რანზე შემოსილვის მძალიდ ოსტატურად
შესრულებული ვახის გავითვლილი ყლორ-
ბები, ფერები ძალიან კარგად არის შეხამე-
ბული მის მიწათსაან.

ცხენის გავაზე დასაფარებლად მხარეს,
ყაყარს ორივე კუთხეში ვახის ყლორბების
შემდეგ სისფერი ამრეშუმის ძაფით თითო
მანია დაწებულა, თითოეული მათი-
ანგულა მოზრდილი ტრტი. სტრი-
ლებული ყვეალებითა და ფოთლებითა. აქვე
ფერები იყვება, რაც ზემოთ აღწერილი
ვახის ყლორბებისა და ფოთლებისა. ყვე-
ცელი მთავრებულია ყვეითი ამრეშუმის
ძაფით, ხოლო ღეროები და ფოთლები —
ჩაის ფერით. თავისუფლად ადგილობრვ
პატარაპატარა რგოლებია, ჩაისფერი ამრე-
შუმის ძაფით ამოკარგული, რაც უფრო
შეზღა დათორებებს ოსტატის ჩანაფერს“.

ანა მახარაშვილი

ამას წინათ, ერთ-ერთი მოკლემეტრეიანი
ფოლმის გადღებისას, მივხვარი როლის
სეგმირულელო მხასიბო ქალი (რომელიც
სეგმირბიტის ჩანადიქრით მოწვლიანი უნ-
და ყოფილიყო და საქამოდ მუშუხედავი გარ-
ეგნობისა), სტუდის სახელანმუშელო
გარემოებების დიდი შეცდინების მიუხედა-
ვად, რევისორმა როლიდან მოისნა.

— ზოლის და ზოლის რა ვახდა ეს კორ-
ფლი, ამდენი დეიდარაბა რომ ატყდა —
იტყვს ყირად სურათის დირექტორი.

— მთავარია არ აღდეს, ჩემო მშაო,
დავაიწყუდა ფილის სათური რომ „პოეფი-
ლიანი ქალია“.

— რატომ გგონია, რომ დამაიფუნა?
— ჰოდა, მით უმეტეს, რაკი ფილის სა-
თურია „პორფლიანი ქალი“, შამსასამე,
ფილისის გმირი პორფლიანი უნდა იყოს.

— არ არის თუ? მაინც რით არ მოეწონს
მისი პორფლი, ჰქვეყანა რომ ადგიორბე? სა-
მი გარემოთა ხატავდა მისი პორფლს, არ
ქმარა?

— ყალბია მისი პორფლი, ყალბია-ა. გა-
საგებია?

— მიზეზ, მიზეზ ღონ მარლი აკლია,
გავიგია? ცუცას ტრილისაგან ფილის თვა-
ლებში გამოვიყვებს, არ გვიოღება მინე?

— პორფლიანი ქალებს სხვა იგირი აქვთ,
სხვა სახის ანი. ეს არ იგი შენ? ან იმას
ვიკარ ხელები, რომ ჩვენი ცუცა მეორეს
ეს არა, დღემოშანს უფრო ჰკავს?

— ჩვენს დროში არ არის გასაყვარი, მე-
ღორე ქალი მარია სტუარტასკა რომ ჰქე-
დეს. მე ქი სავნე ჩამიყარა, სამეშაო სა-
ათები მიცდება და ასწან-განმარბების ტექ-
ნიკის შედგენაზე ვიწყებ ტერს.

— მხედლებთან მიიღე, რომ სასწრა-
ფოდ შეირდება პორფლიანი ქალი, ნატურა-
ლური კორფლით.

— ქი, დავხატავ დღის ზოლისთვის ნა-
ტურალურ პორფლიან ქალს, — ცეცხლი მო-
ვება რევისორის პორფლიანობით გაზარბე-
ბულ დირექტორს, მწვე-გგონია ავლივია
ჩვენს დღეს ნატურალური პორფლიანი ქა-

- ლის პონეა?
- ჩა სანატრელი ვი არს?
- შენ წარმოიდგინე, რომ ასეა.
- რატომ, რამ გადააღწეა პორფლი?
- სიქეტირია, არ გგონია? ვაღი რუს-
თაველზე და ნახავ აბა! ახლა ჩემო მშაო,
სანილოდ საქმარია გრძელეცხვარი, პორფ-
ლიანი და საერთოდ უღამაზო ქალი.
- მიეცი განცხადება გავუთმე, დღესვე.
- კი, ეთამაშად არ მოფრინდენე პორ-
ფლიანი ქალები, — ჩაიხიბითთია დირექ-
ტორმა.
- მოფრინდებინა, — იმედს არ კარგავდა
რევისორი. — ყველა ქალი ოცნებობს სინო-
ვი გადლონ. გავუთმე დაბეჭდილი განც-
ხადება ქი ისეთი მავნელია, აი, ნახავ, ზეც
სტუდის კარბთან პორფლიანი ქალების
რიგი თუ არ ვანდეს.
- ასე გგონია? — სექტიკურად იეთისა
დირექტორმა.
- ყოველ შემთხვევაში, იმედს არ ვკარ-
ავე.

მართლაც, მეორე დღეს, საღამო გავზე-
ნი დაიბეჭდა ვანცხადება, რომ სტუდია
ფილში მონაწილეობის მისაღებად, კორფ-
ლიან ქალებს ებატებოდა.

გავიღე ერთი დღე, ერთი, სამი, მაგარა
გავუთმე დაბეჭდილ განცხადების არავითარ
არ შედეგი არ მოახლოვდა.

სურათის დირექტორმა ნინოს მოგვით
გაღვივრა რევისორს:

— რა ვფიქრე მე?.. ჰე, ჰე, ნატურალური
პორფლიანი ქალი მიზინობა რევისორმა.
ეგ არის, კარგეს ვემეტყუევნე. მორჩი მშაო,
ქივეულებსა. გავუყვითო ცუცას გმირი
და შევეუდგე მუშაობას.

— კიდევ ერთი განცხადება მივცეთ გა-
ზეთში, იქნებ გამოჩნდეს ვინმე.

— შენ რა კაცი ყოფილხარ, ჩემო მშაო!
რით ვერ გავაგებებ, ღმარ არიან პორფლი-
ანი ქალები, არა!

და აი, სწორად მაშინ, როცა რევისორმა
მანაც დაითანხმა დირექტორი და ის იყო,
განცხადების ახალი ტექსტი უნდა შედგე-
ნიოთ, კაინებოთ საქამოდ მუშუხედავი, ტლან-
ქი აგებულებისა და მწიფეთარი სახის პორფ-
ლიანი ქალი შემიყვიადა.

— რომელია ამ რევისორი? — გაუბედა-
ვად იეთისა შემოსულმა.

— მე ვახალავარი. — შამინევე ფეხზე წა-
მოქტარა რევისორი.

— თქვენე გვირბედათ პორფლიანი ქალი?
— დიახ, მე.

— ჰოდა, თქვენთან მოვესულვარ, აბა, —
თქვა ქაშა და დაუბატებულად ჩამოქდა
სკამზე.

— ფრიად სასამოვნოა — წამოიხაზა რე-
ვისორმა.

— რა არის ბატონო, სასამოვნო, ჩემი
ვანჯისფერი პორფლი? — ყუმშამასეთი
იფეთქა მისუღმა. — გადასარტყარა სწორედ,
მთელი სიყოფილა, შინ თუ გარეთ, ამ
პორფლის გამო მიწუნებდა ყველა და ახლა
თქვენ რაში დაუპირებდა ჩემი პორფლი?
დამცინით, ხომ? გგონია, ვახატებთ ამას?

— როგორ გვეკადრებთ? პირიქით, აღტაცებულ ვარ თვენი მოსულით. ჩემს ფილმში მთავარი როლი მინდა შემეფიქსაოთ. მამაკეთი და სწორედ მკ თვენი კორფლის გამო.

მარა ყოფილხართ — აფორიქდა კორფლანი ქალი, წამოაელო თვის ფუთას ხელა და კარისკენ გაიწია — საით, ჩემო კარგო? — გზა ვადაუქრა რევისორმა. — სახლში, ბატონო, ჩემს ღორებთან. — მელუბავე?!

— შესანიშნავა კაბა, მე მომწონს! კაბით გადაგიღებთ და საერთოდ სულ ასეთი იქნებოთ ფილმშიც, როგორც ხართ ცხოვრებაში. — დაბ, ასე აქოებებს, — ვინაზა ქალი. — ჩვენიზა რომ მიცნო, თორემ ვანა დამიყვებენ...

მხატვარი — შ. ბერიძე

— უიმი, დედა, არ გადამრიოთ! — უნდაღბა გიხედა ქალმა რევისორს. — არ გინდა მსახიობი ვახდე? — გავუშინაურდა რევისორი, — ქვეყანა გაგიცინოს... ეინო, ხომ იცი, რა არის? — კორფლიანმა ქალმა ერთხელად დაკრიკა კიბლები, უშოროდ გაიღობა და ხელები გაასასხავა: — მე რომელი მსახიობი ვარ, ბატონო, რას ბრძანებთ? ფერმაში ვემუშაობ, უბრალო მელორე ვახლავართ. — შელობო? — გახარებული ბავშვივით იყვირა რევისორმა და ტიშო შემოკრა. — ხალხო, ასეთი ბედნიერი დამთხვევა თუ გმსენიათ სადმე? — ღირებურობა ორკორფლად იცითას: — ჩემო ძმაო, შენ იმედი გაქვს, რომ ეს მშვენიერი მანდლოსანი შექმლებს მთავარი როლის განსახიერებას? — ევეიც არ შეპარება. — უი, არა, ბატონო, ეს კაცი ნამდვილს გეუბნებათ, ვერ შექმლებ, ვერა... მე ისე მოვივდი თვეყნიან, უფრო კი სახტრად დღელას გუფიციბთ. გამაბრავ თქვენმა განცხადებამ, სხვა კი არ მიფიქროს, არა. უიმი, დედა, მე რომელი მსახიობი მნახებ, რა ხე-

— ვიიმი, დედა, აბა რა ექნა? — სულ მთლად დაიბნა ქალი. — უნდა დარჩე, ქვირფდსო, უნდა დამეხმარო ფილმის შექმნაში. — გაღვირევი ნამდვილად, — აღრიალდა მოულოდნელად ქალი, — ჩემი ძირკვასამობა კორფლით რა გამოსახანი ვარ, ბატონო, ვაყუდა ქვეყანაზე მსახიობები? — მსახიობების მეტი რა გვაყავს, მაგრამ ამ როლისთვის ღმერთს შენ გაუჩენიხარ, გემისონ მოწინავე მეღორეს ითამაშებ, სახელოვანს, რატომ არ ვინდა? — მოწინავე და სახელოვანი რომ იყო, თამაში კი არა, მუშაობაა საჭირო. — შეუტია კაბლა. — მარაალა, ჩემო კარგო, სწორია, ღობა, ჩვენი ვიმუშავეთ, აბა, შენ გვინია, ფილმი ისე იქნება, შრომისა და წვალების გარეშე? — მე ფერმაში მუშაობა, იციცხლეთ, კარგად შემიძლია... ჩემი სურათი ყველის გაფიქროვა შრომანდლს აქეთ ვაგრებო, მაგრამ აქ... უიმი, დედა, ნამდვილს გეუბნებთ, ბატონო, შევარცხებთ, თანაც მარტო ამ ერთი კაბით ჩამოვედი, შე სასიყვედილს თითქოს მეტი არ მჭირდეს.

დამაბულ მუშაობაში ვაიარა თვეებმა. დამთავრდა ფილმის გადაღება, დამონტაჟება, განმონტაჟება და ზაფხულის ერთ მშვენიერ საღამოს, სტუდიის კულუმში დაინიშნა მისი ჩვენება. — საღამოზე დიდძალმა მაყურებელმა მოიყარა თავი. ფილმმა საერთო აღტაცება გამოიწვია და დამთავრების შემდეგ დამსწრე საზოგადოების თხოვნით მონაწილეებს სცენაზე გამოსვლა თხოვეს. — ჩამოსულით ის დარლოცილი ამ საღამოს, რა იქნებოდა, — სინანული გამოთქვა დირექტორმა ფილმის მთავარი გმირის მისამართით. — რასაც შენ იმას ეჩხუბებოდი, მიყვირის, ბოლომდე როგორ შემოგვრჩა, — ხელი ჩაიჭინა რევისორმა. — ა, ეგ მეორედ აღარ თქვა. ბოლოს მე და გოგუცა დამემგობრდით და, შენ წარმოიდგინე, გოგუცამ დამაპტივა კიდევ თვისი ფერმის სანახავად. — ნეტავი, რა სინდისით უნდა ჩახვიდე, საფრთხობლას ეძახდი საზარდოს. — არც ვაპირებ იქ წასვლას, დამლოცონია შენთვის გზა შე, ჩემო ძმაო, ღორის მწვალებს უფრო ვაჭკობინებ, იმთაღ ღრუტუნის მომცნას, — ჩაიხითითია დირექტორმა და სცენაზე გასასულივად კელსებისკენ გაემართა. — კელსებში ბნელიდა. ლაზარკში ვართოლო კაცები მოულოდნელად ვილაყ ქალს შეეჯახნენ და მოუბოძიდეს. — რომელი ხართ? — იცითას რევისორმა, — ხომ არაფერი გატყინეთ? — ქალმა თქვენს ფილმს სახელად დიდება მოუტანა, სოდა, იმის მავიერ ხელში აყვანილი რომ გაიყვანათ სცენაზე, ფხუბს უბტრებოთ ექლისებში? — სიცილით გაეცასუხა ქალი. — გოგუცა, სად ხარ? — გასასხა სინებულში რევისორმა. — აგვრ ვარ, ბატონო, — მოისმა ნაცნობი ხმა და სცენა ვაგიდუნე ყველანი სცენაზე. — ექვცა, კიოიმი, შენი? რანაირა? — შეპყვირა ვაიციებულმა დირექტორმა. — ექვცა კი არა, გოგუცა... რა მოვივიდათ, ვეღარ იცანით თქვენი მელორე ქალი? — გულანად იცინოდა ექვცა. — კი, მარამ... კორფლი? — თვალები დააპყვირა დირექტორმა. — დილოცონი კოსმეტისკის მადლო... — ცისკიებდა მსახიობი ქალი. — მე კი ციტილთ, დილოცონი, ქალი, შენი ნიჭი და დიდი ხელოვნების მადლი! — დასმინა დილოცონი რევისორმა, მსახიობს ხელებ ეამობა და მოწინავეთა ვაიციანს აყვასცენაზე.

ნ ე ა ს კ ო მ ბ ი ს ე ა ნ ო ა მ დ ე ა ე ა ე

მ ა მ ი ს ა გ ა მ ქ ე ა მ ი

ამ სათაური გამოაქვეყნა ამერიკულმა ჟურნალმა „როდერ-დაიტებმა“ ურანა-დენმა მარტ უოტერის ჩანაწერები. ჩანაწერებს წინ უძღვას რედაკციის განმარტება: „მარტ უოტერის დიდი ხნის განაწვლბაში მუშაობდა რეპორტიორად გავით „გონოლო-ლუ სტარ ბულიტენში“. თავისი უნაწასუნ-ღელ მასალა წერა მან 27 იანვარს დაწყო.“ შემოიღათ ეს ჩემს ნეკროლოგად ჩაივა-ლოთ, — თქვა უოტერმა იმ დღეს. — იქნებ, ეს მასალა ვინმესთვის სასარგებლო გამოდგეს“. მან წერა ობ დღემი დაამთავ-რა. მომდევნო დღეს კი, 1 თებერვალს, გარ-დაიცვალა კონოლოლუს საავადმყოფოში ფ-დტებების კიბოთი. ამ მისი უნაწასუნღელ მ-ასალა“:

მე სიკვარტებმა მომიღეს ბლოი ჩემი მკვლელი 14 წლისამ გვიციან. მშინ მამა-ს დღემი რამდენიმე სიკვარტს უწავდილი. თავდაობრველად, კამოს რომ ღრბად შევა-სიქიქდილი, გულს მახილებდა, მაგრამ სი-ჭუნებდ თავისი ვიტანა.

16 წლის რთვა გახდილი, ჩვენი ოჯახი სავ-ბორტებში ბალტიმორაში გადავიდა. იქ სიკვარტის შოვნა უფრო ვაიოლდა.

მე ყოველგვარ წერილმან დავალებას ვას-რებდი, რომ თუთუნის დღეა მქონილა, და, მკონი, ყველა სახის თამბაქო ვაგინიწე-თავს ამ საქმეში დამოცილდა და გამობრმამ-დელი კვალი ვყოფილი, მაგრამ იმის კი ვე-დარ ვიხსენებ, ბაპირისის წევა თუ რამე-სიამოვნებას მანიჭებდა.

1928 წელს, ეკონომიური კრიზისის მოა-ხლოებასთან დავემორებოთ, საქმე ცუ-დად წავიციედა. ფული აღარ გვეყოფილა და მამაჩემი ხშირ-ხშირად ვადათილდა ბოლმე თავის „კემელს“ სიკვარტებს. მე და ჩემმა მეგობარმა ტუნაში ნაწყოების შეკრებას დავიწყეთ.

მშინ ასაგაზრდებს უტორად სამშუაოს შოვნა და მე ვადაწყვიტე ფლორეტი წე-სილყავი — ოჯახს ერთი მშუალო მოკლ-დებოდა. ახლა სიკვარტების შოვნა აღარ იყო ჩემთვის ბრბობლება და მე დღემი ორ კო-ლფს ვეწყოლი.

ოცი წლის შემდეგ, ფლორემი სამსახური რომ დავამთავრე, ზაფთუო დავიწყე მუ-შაობა. ერთხელ, დღითი თავი ცუდად ვიგრ-ძენი, წინა საღამოს ზღბზედ ვეკაბოზიდი სიკვარტებს და ახლა მიხედავი, რომ ეს იყო შებრტვის მიზეზი.

მე და ჩემმა ცოლმა — მიორეილმა ვცა-დენი ბაპირისის წევისთვის თავი დავდებ-ებომა, მაგრამ გამძლეობა მხოლოდ გრძელ დევყო. ბირში საბაველ გემის ვერანო-ბიდი, მადა წამიბდა, ზოგჯერ სუნთქვა მი-პირებდა.

1965 წლის იენისში ეტვის ტყვილი დამე-წყო. მეგრე ხველა მახსრობდა. მე ექმს

მივმართე, მან ჩემი ფილტვები მოისმინა და რანტვებზე გამგზავნა. ადრე სისიგნე-დაქვი ფილტვებში“. ოთხი თვის შემდეგ მარ-ჯენია ფილტვი ამოკვეთეს.

ერთი თვის შემდეგ სამსახურში დავბრ-ენდი. წონაში ათი გირავნეკა მოვიმტე და თავს კარვად ვგრანობდი, ახლა უკვე აღარ ვეწყოლი. ავილად ვადავჩევი. სულ უზნა-ლო მიზიხეთი — ეცილი, რა მემუტრებოდა. მაგრამ ჩემი ვაფაწანრობლება მოჩვენე-ბითი იყო, როგორც მე ვიცი, ფილტვების კიბოს ოთხი სახეობა არსებობს, მაგრამ ამის მიუხედავად, 20 ავადმყოფიდან მხო-ლოდ ერთი უტერია ცოცხლებში დარჩენი-ს. ასეთია ვაფაწანრობების ნორმა ფილტვ-ების კიბოთი დაავადების შემთხვევაში.

ახლა უკვე ვემისი, რატომ იბრბის ჩემი ექმე ასე ვადაფრტობი ნოტირისი წინააღ-მდეგ. მას სწამს, რომ ურთივარეკურში თუ-თუნის წევას და ფილტვების კიბოს შორის ექვს გარეშეა. ამას სტატისტიკა ამტკიცებს. გამოიანგარიშეს, რომ ყოველი რვა მაგარი მწეველი მამაკაციდან (20 სიკვარტე ამ ერთი დღემი) 20 წლის განმავლობაში ერთი ავადდება ფილტვების კიბოთი.

წევის მავნეობა მარტო კიბოთი როლი ვაჩვენებდა. მწეველ კაცს ორმაგი შან-სი აქვს იმისა, რომ გულ-სისხლძარღვა-დავადებლასან დაიღლებება და 12-ჯერ მეტი იმისა, რომ ვენიღება მოკლეს. ამის გარდა, არსებობს ტუნგების, ხორხისა და საყლაპავი მილის კიბო.

ექიმობ, რომ ექიმები ზოგჯერ საოცარ უმწეობას გრანობენ. ისინი აფრთხილებენ ჩემნაირ ადამიანებს მოსაღლებილი სამი-წიკებისაზე. შესახებს. ჩვენი კი ერთ ყურში შევეშუებთ და მეორედან ვაბოძეშუებთ.

მოდე კილდე რომელი სიკვარტების ეს მერე კილდე მიღერი სიკვარტების ეს რეკლამა! ჩემი ექიმის თქმით, „მილონი-ბიტი დოღარი იხარება იმიტომ, რომ ყო-ველნარად შეეკმნათ საზოგადოებას აზრი, თითქმის სიკვარტების წანმრთელობაზე არც ვაგუნის ახედენს“.

კარ ვიცი, მოვებარებთ კია ვაგუნა მთვა-ხნილი რომ მწეველებე მარტე მევცევა-ბდემში ყველა ასე ფიქრობს: „ეს მხოლო-სხება დავამთავრე, მე კი — არა“. მაგრამ თუ ოქვენი ფილტვების კიბო ვადატელა! — უფულო იყის თქვენი მემუე.

მე წუთში თავს, არაუშავს, ვგრანობი. ექთა-ნებში რთვად ტაცილდამაუტრებებს მძალ-დებ, მაგრამ სუნთქვა მიჭირს. მე არ შემი-ძლია დახმარებულად ხუთი ნაფთის ვადადგ-მაც. კიბომ შეაღწია ჩემს ღვიძლურ და არ ვიცი კილდე სად. მე არ გამაჩნა მესამედი მანსილი იმისა, რომ ვადავჩევი. ჩემთვის უკვე ყველაფერი გვიანაა. იქნებ, თქვენ კი-ლდე ვაქმე დრო...

«მეივე კასი»*

იცი, რა არის „მეივე კასი“ სპეციალის-ტებსაც კი ეწნებოდა ასეთი სუბიექტის განსაკუთრებულ „თარხზე“ მოთხოვნა, მაგ-რამ თქვენ, შესაძლოა, იცილეთ მით უმე-ტეს, რომ ჩვენ „მეივე კასელ“ ხშირად იმა-სა ვფილდი, ვინც არ გვიყვარს, თუმცა, იქ-ნებ, მშამჩენ ჩვენი თვითონ უფრო იყოთ!

მაგრამ არის ხასიათის ისეთი ვამეყეთ-ლო ტბა, რომლის ცნობა ყველაზე ნაყლებ დავკირვებულ ადამიანსაც კი შეუძლია. მევეცდილი, ჩაწეველი ამ ხასიათის არის ყველა ფენას.

გარტოა ფენა: ასეთი ადამიანი ძნელი ასა-ტანია, ყოველ წესი მზადა საჩუხრად, მი-სი ლაპარაკს კილო თვალის დაშამამუნაში აღწეს უმადელს საზღვრს. გარშემოფენ-ნი ყოველდღე მორიგი სცენის მოღლიდნაში აბრან.

ჰო, მაგრამ, თუ კი არ არის საამისო მი-ზეზი — ჩვენი პერსონალის ქვევა ვარ-შემოყოფთ ნერტულ დაამბებლობას გრ-წენის. ხან სასაკეტად ჩაიღებთ, ხან შე-ურატმეყოფილა გამომტეველება, ხან ცტი-რის ჩამოშვება, ხანაც მხიარული ვაწყოიბი-ლება. მაგრამ, მზინავ ყველაფერი რაღაც ხაზგასმული, ვამახვილებული და ვაგებრილია. კარგ ვენებზედ ყოფნა იმით ვამობიბება, რომ მის ობრველად ყველა უნდა ცეკვაობდ.

არავის არ აქვს უფლება ჩაიჭირდეს, ან ცუდ ხასიათზე იყოს. უნდა ადგინდნო, რომ ასეთი ქვევა თვალში სავების ნათეს-ვეებისა და ახსოვლობისთვის, სამშუო ად-გილებე და უსტო საზოგადოებაში შეიძლება ეს არც ვამოტირდეს.

რაც უფრო ღრმად ვტრებოთ ამ ხასიათის დენის სირცხულს, მით უფრო ვრწმუნდებით, რომ ბევრ რამეს საზღვრავს ვამდებებული ცლობა — იყის „ვევალი ვამობრებული“. არავითარ შემთხვევაში არ მოგატრებებათ. თუ ჩვენი გმირზე კი არა, სხვა რამეზე ფიქ-რობს. თვალს ადვენენ მის მოქმედებას და გუნებავაწყოიბობებს, ამისთან „თანავარ-მენთ“, ვამოხატეთ აღტაცება მისი ღირსებე-ბის ხილვილ თქვენს ხელს: საპასუხოდ უფ-რა მტრე სიძულვილის მიიღებთ. ოღონდაც ბუღარული იმ ექნებოთ!

* იხილეთ „შემოკლებითი“.

ამას ეკონცენტრირებო შევია. უბრალო ეკონომიკა გამოიხატება სტეხვის უფლებდელყოფაში. ეკონცენტრირება უფლებდელყოფა სულაც არ გახლავთ, ეს არის მისი პერსონალიში ყურადღებისა და აღტაცების მოთხოვნა. ეკონცენტრირება, მაგალითად, ღვდის მიერ განგებულბული ბავშვი, რომელიც გადღმდებში მოითხოვს ყურადღებას. ჩვენი პერსონაჟიც ამ ბავშვს ჰკავს, უფრო სწორად, ისიც ასეთა ბავშვი იყო. ეკონცენტრირებით აახსნება ისიც, რომ იგი სწორად ახლობლებს აჯიჯიბებდებ, სხვებისგან ისე იილაღდ ვერ მოითხოვ განსაკუთრებული ყურადღებით მომუშაობათი.

საინტერესოა, როგორ იქცევა ჩვენი გმირი ადვოკატოების დროს: მისი სენი განუქურნებელია, ვარშემო ყველა დანაშაუვა: არ მოუფიქროლდენ როგორც სპირობი იყო, ანერვები დაავალებს“. ახლა მინიწ აღნაზღვრებო ყოველივე მოვლითა და აღწრისათი თუშევა რაღა დროსისა! დოჯდენ და იტრობო, როცა ის აღარ იქნება. ექმის უთქვამს, სხვა შენ ადგილზე უკვე ფეხებს გაშვებდაო.

ცნობილია, რომ ესა თუ ის ხასიათი თანდაყოლილია, გააზნაგვარდებოთი მზოლოდ მონაცემები გადღდის, რომელია განითარება სხვადასხვაგვარად შეიძლება. არი ერთნაირი მონაცემების ადამიანი ცხოვრებამ შეიძლება სულ სხვადასხვაგვარად გამოძიქოს.

ჩვენი გმირის ტანჯვის თავისებურება იმარბ მდგომარეობის, რომ იგი დაივინებით მოითხოვს ვარშემომყოფოთიდან თანაგრძობისა

და სიბრალდეს. და, აი, სწორად ამასი გამოიხატება მისი ვასათოფება. ამ კაცს არ ყოფნის ვაჟიკოლა, მარტომ ვაჟულის ტყილად. მერტად — ყოველივეს უნაგრა, თანაგრძნობის ეს მოთხოვნა? — თურმე არა.

ყვიროლის, ბობოქარი სტეხვის სასუფლებით ჩვენი გმირს მუდამ მისთვის სასარგებლო რაღდის მიღწევა სურს. მაგალითად, ვაითავისუფლონ იქაბრეი მოვალეობისაგან. ეკონცენტრირების უკან იმალება სრულიად ჩვეულებრივი ეკონომი.

სტავო ზგობირივად რაღც უმცავეი რამ: ელიკას უნდა დაივინოჩიროსი, ვაჯავაციოის მოწერ, მორჩილ არსებად, რომელიც „ოჯახის კერას“ ეინს უსწორებს. და აი, ამ მზნისათვის იყენებენ შენს საუეთესი თვისებეა: სავთობს, თვიინებებს, გულმოწყალებებს, მზადდონდის მსხვერპლის ვასადებად.

ყველაზე სადარდებელი სი ის არის, რომ მისი ასეთი ხასიათი თქვენი სტეხვის შედეგად ჩამოყალიბდა სულაც არ არის აუცილებელი, რომ ჩვენი გმირი ბავშვობაში ყოფილიყო განგებულბული — შესაძლოა, მისი განგებობება სიმწიფის ხანაშიც დაიწყოს.

ჩამოყალიბდა პირობები რეფლექსი: ექინინამ, დემონსტრატულმა საცეველმა „შეესება“ მიიღო. თუ ამასთანვე ეს ე-ადამიანი ჩანმართლც არაა და სიმწელებაც ვინცელი (მროფესიულს, მატეიალოტრის, ყოფთის), მამინ აღზობლებს მისიდა იზიზი დამოკლებლებსა უფრო ბუნებრივად იმანინათ. რის გამოც პირობითი რეფლექსი, შე-

საძლოა, კარგა ხნით ან თოლოდ მამოცმოს მისი მამილზეც დავევირდეს.

ამოგად, ეკონცენტრირების უკან იმალება არა მარტო ეკონომი, არამედ ადამიანებისადაში სიძულელი და ქედმალბობა.

შესაძლოა თუ არა თვითნაგებობის ანდა შევირების შედეგად ასეთი ადამიანის გამოსწორება?

საკეუოა იგი თვისის თვის ვერ ხედავს ისე, როგორც მას სხვეი ხედავენ. მის გამოგონებულს ნიქ აქვს და ათას რაღს მოიფიქრებს თავის ვასანაშრობებად. ამასთანვე შევარტეველი ვახლავთ და ყველას დააჯერებს, ამიბომ მის გამოსწორებულ ხზორად ძნელად გადასაწყვეტი, სასტიკი ზომების მიღება საჭიროა.

ამოგად, ახლობლები იტანენ „მძიმე კაცს“, იტანენ, სანამ თვითონვე არ წამიტერებს ეს კისერს.

შეიძლება თუ არა „მძიმე კაცის“ გამოსწორება, რამე ისეთი რეცესის შედეგად, ყველასათვის რომ ვარგოდეს? ყველამ, ვისაც შეეცა „მძიმე ადამიანი“, თვითონ, თავისი ნებისა და უნარის მიხედვით, უნდა დაეწყვიტოს ეს პრობლემა. ვერც ხვალ, ვერც ჯგე ვერავითარი ფრამკოლოგია და ფიზიოლოგია ვერ გავანათავისუფლებს „მძიმე ადამიანის“ მოთხოვნებისაგან. მხოლოდ ისღა დაეკრებინა, როგორცვე ვეცდომო შეავაგონო მას, რომ ადამიანებს ავსებენ არა ვაითვინოლი, არამედ მანდილო ღორსებებისათვის.

ბ. დობროშინი.

ქრნალდინ „ზანილე სილა“

შეხვედრის წესები

თქვენი ქალაქში დაბრუნდომი შეგებობის შემდეგ — გაჯანსაღებულთა, მზით ვარუჭულით, გააზნაგვარდებულთა. მზინა კარგაშა დღეებში საზოფულო ჰრტო-ჰრტოლი კაბე-ბედი დაბავც რომ მშვენიერად იტყობება ვარუჭული ხაზე და მკლავებში. მაგარამ დღეები დღეების მიხედვით, თვალსა და ხელს შუა გვეპარება მზინა დარბები და ახა, უკვე გვიინა დღემდგომია. მოქურფრული ცა, დაღვრებოლი დღეები. ხასის კანი ისე ბუნჩანად აღარ ზგობავს, როგორც მამინ, როცა მზინად, ზგოდან თუ სოფლიდან დაბრუნდითი. ახლა, წვიბიანი დღეებში, ეს ნახებრე გადაცილოლი სიმავე, თითქმის აღარც ვიხილებთ და ვინდავითანდელი ფერი დაიბარუნთი. არ, ახლა ვინდავ კოსმეტოლოგის რჩევა, არა? ინებეთ. ექმის კოსმეტოლოგი ინიწმ წმარბმოდ ცოვაჯგობის რამდენიმე საშუალებას სიშავის მოსაცილებლად:

გიპველი მოთავინი მაწონი გაბლაყო, მუევი, ირი-სამი დღდის მაწონი, რომელსაც ვასათობრებდა ჩვენი დღე-დღეები ხმარობდენ. მაწონი უნებარი საშუალება სიშავის მოსაცილებლად, მარბიათა, ხასურებად სითოტრეს ისე ჩგარა არ მივიღებ, მაგარამ, სანამ ვიგრობ, მაწონის ნიღბის ვაცელება სისტემატრად შეიძლება და მანის აქტრეკული შეუწმენდალ ხდება.

შეგახსენებო, ნიღბის გაცელების წესს: ხასეს უსანხოდ დღეებინად და შევიწროვობით. მაწონის წყენში დასველებულ ტამპონს სახებუ წავისცავთ (ოჯახის უბებეს ვარდა, ყველგან), 15-20 წუთის შემდეგ ხამბის ტამპონი მოვიბანო და შემდეგ წავისცავთ მკვებუკრებს. ნიღბი უშობილია გულდაშა მწოლადებ ვაჟიკეთად. ამ პროცედურის დროს დახარკე ან კიბებს არ შეიძლება.

შეორე ნიღბი: შეურტვო თინაბარი რაოდენობით პუ-

რის ფეხებს, ურედარ რტებს და ბორკას. ბორკას ახალი სებს ხასის კანს და ამიტომ ვაღიზიანებდა ჩვენი დანასაწმენდალად ძალიან კარგია.

მესამე და ყველაზე ძლიერი საშუალებაა მკრობინონის ხსნარი. ეს ხსნარი მშრალი და ცხიმინიანი კანისთვის ერთნადა გამოგება. მასალად საკრებია: მშრალი კანისთვის — მკრობინონი — 2 გრ, ოთოფოსფორმევა — 2 გრ, ბოლოცინი — 5 გრ, თბილი წყალი — 100 გრ.

ციმინიანი კანისთვის — მკრობინონი — 2 გრ, ორობოფოსფორმევა — 2 გრ, ზლიცინი — 2 გრ, თბილი წყალი — 50 გრ, ბოლოს ხსნარები — 50 გრ (სხვათა შორის, ამ შემადგენლობის ხსნარით იკლიან უმეფელსა და ფეხმომბის მოწვევდ დარჩინებლქებესაც). მკრობინონი ხსნარი უნდა ვაგახსნო სუქი ყვავიფერი ან ღვრტი ფერის ბოთლში და შევიინაბო ბნელ

ადგილას. ხსარების წინ ბოთლს შეენჯღრტვებ და ბამბის ტამპონი წავისცავთ დღეში ორ-კვირეში ადვილებო, ხაღც შეენჯღრტვია ვანსაკუთრებო მშენიგნა. თუ მთლიანად გვეცრის მზოთ ვარუჭული კანის გათოტრება, ეს ხსნარი ძალიან ფრთხილად უნდა ვაგახსნოთ თოლ სახებუ დღეში კარგად. რამდენიმე დღეში კანი ჭკრ გამწვდება, მერე ვაწილდება და ბოლოს კანის ზედა, გამწვებულ ფენა მოცილებება. პროცედურის დღეები და შემდეგ, 12-15 დღდის განმავლობაში, ხასის დახანვა არ შეიძლება. კანის გათოტრების შემდეგ სახებუ წავისცავთ დამცველი კრემი — „ლემი“.

მკრობინონის ყიდა შეგიძლიათ ფოტო-მასალების მადამიაში, ხოლო სხვა მასალებინა — აფთიაპში.

ირინე წმარბმული, ექმე-მოკოსმეტოლოგი.

დასახლების გეგმვა

უში კომპოსტოს ფაალი

1 კვ თეთრი, მკვრივი კომპოსტო ოთხად გაჭირთ. თითოეული ნაჭერი დაკეტივთ ოხელ. მოჭრივ ნაჭრებად. დანაყეთ 200 გრ დარჩეული ნივთი. 4-5 კბილი ნიორი, 20-25 გრ კინძი, წიწყა და მარილი (გემოვნებით). ცხელი დაკეტივთ ძალიან წყრილად 4 თვი სხვი, 20-30 გრ ოხრახუში და დამარცხლეთ 1-2 ცალი ზროწყული. საქშიო და კომპოსტო აურიეთ ერთმანეთში სუფრანუ მიტანმდე რამდენიმე საათით ადრე, რაც კომპოსტომ საქშიო კარგად შეიფვისოს.

ღატენილი კვირცხი

კვირცხი მკარად მოხარშეთ, ვადაკული ცივი წყალი (რამ კარგად გაფუცქენას). გაფუცქენილი კვირცხი სიგრძელ ორად გაჭირთ ისე, რომ ცილამ ფორმა რა დეაროს. შემდეგ ამოიღეთ გული, შეაზევეთ (პროდუქტები ნაფულისხვევია 10 ცალი კვირცხეზე: 50 გრ კარაქით, წყრილად დაკეტილი სამი თავი ხაჭაპი, 20 გრ ოხრახუში, შვი პილილით და მარილი. მიეთით ამ სატენი კვირცხის გულის ფორმა, ჩააწყვეთ შუივ გაჭრილი ცილაში და სუფრანუ ასე მიიტანეთ.

მწვანე პამიდორის სალათა

1 კვ საშუალო ზომის უმწიფარი პამიდორი ოთხად დაჭირთ, მოათავსეთ მომინაჭრებულ (ცხელს) ჭურჭელში და ორი საათის შემდეგ კარგად გაჭირთ.

80 გრ კინძი, 4 კბილი ნიორი, 200 გრ ნივთი და წიწყა (გემოვნებით) დანაყეთ. 100 გრ ხახვი, 20 გრ ოხრახუში და 15 გრ ნიახუნი წყრილად დაკეეთ, დანაყეთ და დაეკეტილი საქშიო გახსნეთ ცტა ძმარში, შეურიეთ გაჭურული პამიდორი და რცა საქშიო კარგად გაურღებია, მიიტანეთ სუფრანუ.

ზრინჯულა

ბრინჯულია საქაურის ნაირსახეობა. მზადდება ძალიან სწრაფად. პურის ფუცილი წყალი გაქინეთ ისე, რომ საბლინე ცომის სისქე იყოს, დაახლო გახერხებულ ტაფაზე და მზავრეთ მზავრეთ დაფუცქენილი ასაზაოყავანი იმერული ყველი (ოღნავ მარილიან). ზევიდან მახსობთ 2 გათქვეფილი კვირცხი და 10-15 წუთის შემდეგ ცეცხლიდან გადმოიღეთ.

6. გვირგვინი-გვიტყვისს, თბილისი.

კაშმის ხარშო

კარგად გარტყენილი დედალი ასო-ასოლ აქინეთ, მოშუშეთ 4-5 თავ ხახვთან ერთად. უყავით 3-4 ცალი გაფუცქენილი, გახეხილი მწიფე-პამიდორი, ნახევარი ჩაის ჭიქა ბრინჯი, ადუღებულთ წყალი იმდენი დაახლო, რომ ზორივ დაიფაროს. რცა ზორც კარგად მოხარშება, ბლომად უყავით წყრილად დაკეტილი ოხრახუში და კამა, დანაყელი შავი პილილი და მარილი (გემოვნებით).

ნიორწყალში ჩაწამილი წიფილა

წიფილა ჭრთ ტაბაყად შეჭირთ, შემდეგ ასო-ასოლ აქინეთ და ჩააწყვეთ ღრმა ჭურჭელში, შემდეგ ზემოდან მოახსობთ ნიორწყალთ.

ნიორწყალი ასე მზადდება: ორი ჩაის ჭიქა წყალი ააფუთეთ, გააღეთ შივ კბილი სუფრის კოვზი ნარაქით, დაუშაბეთ 4-5 კბილი დანაყელი ნიორი და მარილი.

8. ჩხიპაძე, ხობიბატური.

ჩანახი

1 კვ მშუპანი ცხვრის ზორცი დაჭირთ და მოხარაეთ, სანამ გავარდისფრდება. შემდეგ ზორცი კვებიდან ამოაღებთ და შვი დარჩენილ ცხვიში 500 გრ დაკეტილი ხახვი მოხარაეთ, ცხვი ამოიღეთ (დელოვთ მხოლოდ 1 სუფრის კოვზის ოდენობის), ჩაღმტეთ 1 ცალი კანცაყილი, გახეხილი პამიდორი, 2 ცალი დაფნის ფოთლი და გემოვნებთ წიწყა. წვენი რომ მზადდება, ჩაღმტეთ 1 სუფრის კოვზი ძმარი და ნახევარი სუფრის კოვზი შაქრის ფხვნილი.

ზარჩენი (1 კვ) სიგრძელ ხახვით, ჩააწყვეთ ქაბში ერთ ფენად, შემდეგ ფენად მოაწყვეთ შემწვარი ზორცის ნარჩენი, შემდეგ — მოხარაყული ხახვი და დაკეტილი მწვანელი და ამ თანამიმდევრობით გაიმეორეთ თავიდან. 1 სუფრის კოვზი ფუცილი მოშუშეთ 1 ჩაის კოვზ კარაქში, გაქინეთ ცოტა მდუღარაში, დაახლო კერძს და ნელ ცეცხლზე შევით.

ცხვრის მწვადი

1 კვ ცხვრის ზორცი საშუალო ზომის ნაჭრებად დაჭირთ. 1 ლმონის წვეს შეურიეთ 1 ჩაის კოვზი დანაყელი შავი პილილი და 2 გრ მარილი. ყველაფერი ეს კარგად შეურიეთ ზორცს, ჩადეთ მომინაჭრებულ ამ წინის ჭურჭელში და ერთი მდუღარაზე გააჩერეთ. მეორე ღდეს მდუღარაზე შეჭირთ. სუფრანუ მიტანისას თან მზავრეთ ოხლად დაჭრილი ღმინი.

9. მკანახუმა, თბილისი.

დასახლების გეგმვა

ნოხმა რომ ხახხი დივი ყოს და გახუნებლი ფერივი გამოცოცხლოთ, ზვიდან უხდა მოვარცხითი მარილი, შემდეგ დაღვწინდით დასველებული ცოცხით ან დაღვწივით გაწურული ცილა, ბოლოს, რაც შეიძლება, კარგად გაგებრტეთ.

მარილი კარგად წმენდს ხანაჩრთხელი ჭურჭლეულს. ბოთლებს და ლითონის ყველა ნაწარმს.

ყვავილით ღარწყალი დიდხა 1 რ დაქვევით, თუ წყალში ჩაშაბტეთ ცოტაოდენ მარილი.

ზორცი და ყველი უფრო დიდხანს და კარგად შეინახება, თუ დააჭებთ მარილწყალში დასველებულ ტილოში.

თუ ხილუნძის ნაწარმი აღარ ბრწყინავს, გაქინდეთ ცარცის, გვირგვინის და ძმრის ნარევი. შეიძლება საწმენდად იმხარით ატრებებ ძმრისა და მარილის ნარევიც.

გაკარაღებულ ავეჯი ცხვი სანჯის შეგებებით თეთრი ლაქები ჩნდება. ეს ლაქები შეიძლება ამგვარად მოვაცილოთ: მოვყარეთ სიგარეტის ფურცლი, დაგწვეთოთ რამდენიმე წვეთი ზეთისნა ზეთი და შემდეგ კარაქის საცობით შეიძლება მოძრაობით გავკარაოთ დამალული ადგილი.

კაქლისა და წითელი ხის ავეჯი შეგიძლიათ გააახლოოთ წითელი ღვინისა და ზეთისნა ზეთის ნარევი (თანხაჩი რაოდენობით).

ტუვავადარული ავეჯი კარგად იწმენდება ხანძარი ანდა ძმრის წყლით, ლაქები კი სკიბდარით სცილდება.

ახალ დამჩნეული ციბრის ლაქები ნოს ავეჯულად მოცილდება ბენსინით.

ოქროსი და ვერცხლის ნივთები იწმენდება სპირტნარევი ცარცის ფხვნილით, შემდეგ კი რბილი კალღდით ან ჩვრით.

შენსათყიდი

ნაე მუხლს რომ ფარავს. მოკლე ნახევრატყე
მები იყვანება როგორც ტყევის, ისე ქსოვი-
ლისაგან. მით ბრტყელი, კვეთი გაფართო-
ბული ქუსლები აქვთ.

ხელოვნება

ქალის ხელოვნება მხოლოდ უნიტიტარუ-
ლი აღნიშვნების საგანი როდია, ის ტუ-
ალენტის შემადგენელი ნაწილი — აქსესუ-
არიაა. 1969 წლისთვის ხელნაწებში ორი
ტენდენცია ჩამოყალიბდა: სპორტული და
ელეგანტური. ტანსაცმლის ახალგაზრდულ
სტილი ბუნებრივად არის დაკავშირებული
ნატურალური ტყევისაგან შევიწრო სპორ-
ტული ტიპის ხელნაწებთან — ლია ხორ-
ცისფრიდან და ყვითლიდან შავ ფე-
რამდე. მოდაშია ალბლისფერი, მუქი ლურ-
ჯი, მუქი მწვანე და სხვა ფერის ტყევის
ჩანაწები.

ხელნაწები ფორმით ხან პატარა ჩემო-
დამს წააგავს, ხან ჩარჩოში ჩასმულ სწორ-
კუთხედს. შეკერილია ხან გლუვი ზედაპი-
რის, ხან კი ვოფორირებული ტყევისაგან.

საგარეო კაბებიან დასაკავებელი საწაია
ხელნაწებები ოქროსფერ ან ვერცხლისფერ
ჩარჩოშია ჩასმული და დამზადებულია მჭარ-
ფასი ტყევის ან ქსოვილისაგან. მას ლამაზი
შესაკრავი, მძივები და სხვა მისართავები
აშუქვენებს.

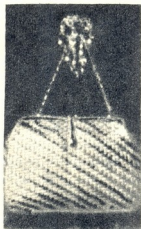
დასაშროსი რაზან

ახლანდელ ყოველდღიურ ფეხსაცმელს
სპორტული იერი აქვს, ღრმად დახურულია.
ან თისებშითაა შეკრული ან და ლიდი ენა
და აბზინდა ამშვენებს. ფეხსაცმელს ცხვი-
რი გაფართოებული აქვს — ზოგჯერ მკვეთ-
რად კედრბრტული, ზოგჯერ კი ოღვან მომრ-
გვალბული ფორმისა. ცხვირი ხან ოღვან
ზეაწეულია და წკვეთილ პირამიდას ჰგავს.
ქუსლი კვლავ უკან არის გაწეული, მსხვი-
ლია, ორნამენტარბ-ზეთი სანტიმეტრის სიმაღ-
ლისა.

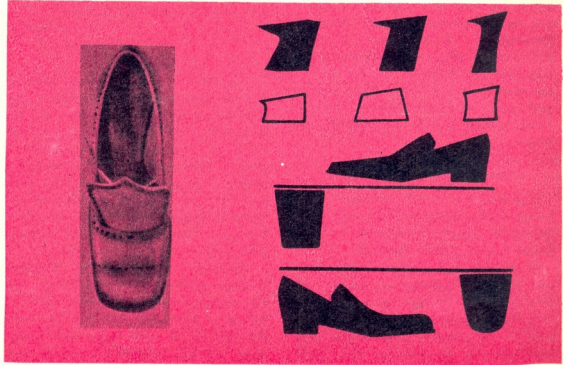
ოცდაათ წელს გადაცილებულ ქალებს მო-
და სთავაზობს მჭრტაილი და არამყვარალა
ფერების ტყევის ფეხსაცმელს — ქვიშის-
ფერს, ხორცისფერს, მუქ მწვანესა და კეობ-
ლისფერს, აგრეთვე, რა თქმა უნდა, შავს.
უფრო ახალგაზრდებს კი — მშობარულ ფე-
რებს.

მოდაშია ყოველგვარი ფერის ლექის ფეხ-
საცმელი. ეს საგარეოდ ლექის ფეხსაცმელს
ამკობს: დავითისტებული რომბით, ფერ-
და ქვევით, მარგალიტით, ოქროსფერი და
ვერცხლისფერი აბზინდით, ორნამენტით და
სხვა.

ზამთარში ყველაზე პრატეკტიული, თბი-
ლი და მოსაჩვენებელია ელსტიური ტყევის-
გან შეკერილი ჩემპები მუხლამდე ან ოდ-

შეცდომის გასწორება. ჩემ-
ნი უნდალის მ. წ. მე-10 ნომრის გარე-
კანი — „ახალგაზრდობის ზეიმი“ — შე-
სრულებულია მხატვარ ო. ჩხატარვი-
ლის მიერ.

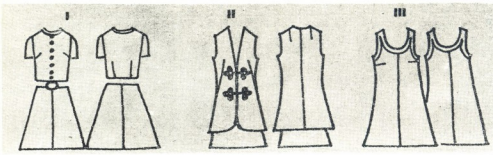

ბარბანის პირველ გვირგვინს — 3. 0. ლ ე ნ ი ნ ი. კ. ხალიძისა და ბ. გორდელაის პრავიზორ.
ბარბანის მეთოხი გვირგვინს — „პერსობა“.

რედაქტორი მარიკა ბარათაშვილი	სარედ. კოლეგია: ნ. გურგენიძე, მ. კალანდაძე (პ. მ. მდივანი), ზ. კვაჭაძე, თ. ლაშქარაშვილი, ვ. სირაძე, ქ. სიხარულიძე, ნ. შალუტაშვი- ლი, ლ. შენგელია (მხატ. რედაქტორი), თ. წერეთელი, ნ. ჭავჭავაძე. ტექნედაქტორი ქ. დემუროვა.	საქ. კ. ცენტრალური კომიტეტის გამოცემლობა
რედაქციის მისამართი — ლენინის ქ. № 14. ტელეფონები — 99-98-71. გადაცემა დასწავლად 15/IX-69 წ., დალ 27/X-69 წ., ქალაქის ზომა 60X90/8, ფიზიკური ნაბეჭდი ფურცელი 3, სააღრცხეო-საგამომცემლო თაბაში 5,3. ტრარეი 100.000. შეკე 2708. უფ 02390. ფსი 30 კა.		

საქ. კ. ც. ცის გამოცემლობის სტამბა. თბილისი, ლენინის ქ. № 14.
Типография издательства ЦК КП Грузии, Тбилиси, ул. Ленина, 14.

ყოველდღიური საზოგადოებრივ-პოლიტიკური და მხატვრულ-ლიტერატურული უნრნალი „საქართველოს კალი“.
Ежемесячный общественно-политический и художественно-литературный журнал «Сакартвелოს კალი».
Издательство ЦК КП Грузии

საქართველო
 ქალიშვილებს
 სთავაზობენ
 უხელო
 თუ სხვა
 "ნოვ რაზია"

